

TALAŞ ŞEHRİNDE 1898 GREVİ

Ayşe DEĞERLİ*

Özet

Amerika Birleşik Devletleri Wisconsin Eyaleti sınırları içindeki Oshkosh'ın büyüme öyküsü, kereste endüstrisinin yükselişinin tarihidir. XIX. yüzyılın sonlarında 28.000'e yakın nüfusuyla bir kereste sanayii merkezi olan şehir, ekonomik olarak Paine ve diğer altı -Radford, Morgan, McMillen, Williamson-Libbey, Foster-Hafner ve Gould- şirket tarafından yönetilmekteydi. Başlangıçta topraklarını temizleyip evlerini inşa etmek isteyen yerel çiftçilere hizmet ve servis sağlamak amacıyla kurulan bu şirketler, 1890'lar boyunca ucuz mal ithalatı yaptılar ve kadınlarla çocukları işe alıp erkeklere ödedikleri ücretin, ki bu günde 10 saatlik çalışmaya karşılık 90 sentti, yarısını ödediler. Uluslararası basında “dünyanın köle maaşı başkenti” şeklinde tanımlanan Oshkosh'ta günlük ücretin en az 1,5 dolar olmasıyla genelde %25 artış sağlanması, kadınların istihdamına son verilmesi, sendikanın işverenlerce tanınması, işçi ücretlerinin haftalık olarak düzenli ödenmesi gibi taleplerle 16 Mayıs 1898 Pazartesi günü grev başlamış ve 14 hafta sürmüştür.

Anahtar Kelimeler: Oshkosh, Kereste ve Ağaç İşleme Sanayii, Grev, Wisconsin, ABD.

Strike of 1898 in The Sawdust City

Abstract

The history of the growth of the city of Oshkosh, located in Wisconsin, United States, is the history of the rise of industry and, more directly, the rise of the lumber industry. It was center for wood and lumber industry at the end of nineteenth century with a population of about 28,000. For a long time, it had been known as “Sawdust City”, and seven lumber companies -Paine, Radford, Morgan, McMillen, Williamson-Libbey, Foster-Hafner, and Gould- had controlled the administrative power over the city. Originally, the lumber mills were erected to supply services and materials to local

* Yrd. Doç. Dr., Artvin Çoruh Üniversitesi, İlköğretim Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi

farmers trying to clear their land and build homes. During the 1890s, the companies imported cheap materials and employed women and children with a half wage rate men were paid. Men's wage rate was about 90 cents for a 10-hour day. This situation had led to accuse Oshkosh of being the “*slave wage capital of world*”. Oshkosh strike which had started on May 16, 1898 and lasted for fourteen weeks, demanded that minimum daily wage rate should be 1.5 USD, women employment had to be terminated, unions should be recognized, and workers' wages should be paid on a weekly basis regularly.

Key Words: *Oshkosh, Timber and Woodwork Industry, Strike, Wisconsin, USA.*

Giriş

Wisconsin, XIX. yüzyılın ikinci yarısında Amerika Birleşik Devletleri'ndeki kereste üretiminde önde gelen eyaletlerden biriydi. Geniş ormanlarla çevrili Oshkosh ise bu anlamda eyaletin merkezi konumundaydı. 1866'da şehirde 50 kereste fabrikası vardı. Ağaç işlemeciliğinde de hızla gelişme gösteren Oshkosh, 1870'de ağacı kanat, kapı, panjur, mobilya ve diğer ahşap ürünlerine çeviren 20 fabrikaya sahipti. 1871'deki büyük Chicago yangını adeta bir nimet oldu. Çünkü kenti yeniden inşa etmek için gereken kereste Oshkosh'tan getirildi. İşverenler açısından tablo böyleyken işçiler için daha farklıydı. Çalışanlar etnik kökenleri, sosyal sınıfları ve kültürleri baz alınarak birbirlerinden ve işverenlerinden ayrı tutulmaktalardı. Düşük ücretlerle uzun saatler çalışmaktaydılar. Evleri kasabanın tamamına yayılmış şekildeydi ama kasabanın güneyinde bulunan ve bölgeyi ikiye ayıran Fox Nehri etrafında yoğunlaştılar. Bu sade taslaklı evlerin ve asfaltsız sokakların bulunduğu kesimde yaşayan işçi sınıfı, ortak bir dil kullanmaktaydı. Fakat mahalleleri ile kiliseleri Prusya Lüteriyenleri ve Bohemya Katolikleri olarak ikiye ayrılmıştı. Fabrika sahipleriye -ana dili İngilizce olan Presbiteryenler ve Metodistler- çalışan sınıftan hayli uzakta olan nehrin en kuzey kısmında, epey güzel bir şekilde inşa edilmiş Viktoryan tarz evlerde, asfaltlı ve karaağaç gölgeli mahallelerde yaşamaktaydılar¹.

Amerika genelindeki 1873-1877 yılları arası ekonomik krizden Oshkosh da hayli etkilenmiş, pek çok kereste fabrikası iflas etmişti. Kapı, kanat, güneşlik ve diğer ahşap malzemeleri üzerine üretim yapan daha küçük çaplı fabrikalar kentin endüstriyel gücünü ele geçirmişti. 1898'de Oshkosh'ta yedi fabrika

¹ Oshkosh kentinin kuruluşu, 1898'e kadar olan yapılanması ve sosyal sınıfları hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz. Ayşe Değerli, “Oshkosh Kentinin Kuruluşu ve Gelişimi (1853-1900)”, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, X/1, (Kış 2015), s. 273-296.

Talas Şehrinde 1898 Grevi

(Resim-1) olup en güçlüsü Paine Kereste Şirketi idi. 1855'te Edward L. Paine, New York'taki işletmesini kapatıp Oshkosh'a taşımış; oğlu George Milton Paine 1885'te fabrikanın idaresini devralmıştı. George zamanında fabrika, kanat ve kapı imalatında ülke genelindeki ihtiyacın yarısını karşılar hale gelmişti².

Resim-1: Oshkosh'taki kereste fabrikaları (1898) (Clarence Darrow'un Dijital Koleksiyonu'ndan)

² Michael Hannon, "Oshkosh Woodworkers' Strike (1898)", *University of Minnesota Law Library Digital Collection*, (Nisan 2010), s. 1-2.

Paine Kereste Şirketi'nin sahibi 65 yaşındaki George M. Paine (Resim-2), 1898 Oshkoshu'nun baronlarındandı. Şehrin kereste sanayiini yönetmekteydi ve 765 işçisi vardı. Bu sayı, kentteki toplam işçi sayısının dörtte üçü kadardı. Fabrikaya herkesten önce sabaha karşı dört gibi giderdi. Ona göre kereste emekten daha kıymetliydi. 1898 itibariyle şirketinin sermayesi yaklaşık bir milyon dolar değerindeydi. Yıldızlı Çağ'ın birçok fabrikatörü gibi o da cimriydi ve tekerci kapitalizmin arkasında durdu. Anarşist ve sosyalistlerden korkan Paine, işçi birliklerinden nefret etmekte ve çalışanlarını mal olarak görmekteydi³.

Orantısız işçi ve sermaye gücüyle olduğu kadar kültürel farklılıkları ve kiliselerinin muhafazakârlıklarıyla engellenmiş olan Oshkosh işçileri, birlikler organize etmekte geç kalmışlardı. Hiram F. Hixson, Oshkosh'ta sendikal faaliyetlerin başlamasına bir nevi öncülük etti. O, Aralık 1893'de *The Labor Advocate* gazetesini devraldı ve işçilerin hayat koşullarının ne denli kötü olduğundan haberdar oldu. Ocak 1894'te standartların altında ücret alan 1500 kişi işsiz kalınca Hixson, greve gidilip gidilmemesi hususunda görüşlerini almak için Amerika İşçi Federasyonu⁴ başkan yardımcısı Thomas Kidd (Resim-3) ile temasa geçti. Kidd, mevcut ekonomik bunalımı da işaret ederek grev koşullarında tutunmak için işçilerin çok zayıf olduğunu söyledi. İşçi haklarının yorulmaz bir savunucusu olan Hixson, yoksulluk içinde yaşayan işçilerle zengin fabrika sahipleri arasındaki uçuruma dikkat çekmek için gazetesini bir araç olarak kullanmaya; Oshkosh'taki çalışma koşullarının iyileştirilmesi için 1894 ilkbahar ve yaz aylarında işçilerin sesi olmaya devam etti. Bu süreçte işçiler de sendika faaliyetlerini daha organize hale getirdiler. Ağaç İşçileri Konseyi (*Woodworkers' Council*) altında birleşmiş dört sendika kurdular ve AFL'yle birleştiler. Fakat Hixson hastalandı ve 1894 sonbaharında öldü. Ekonomik krizle birlikte Hixson'un ölümü Oshkosh'ta doğmakta olan sendikal faaliyetleri sekteye uğrattı ve dört yıl boyunca eylemsiz kalındı⁵.

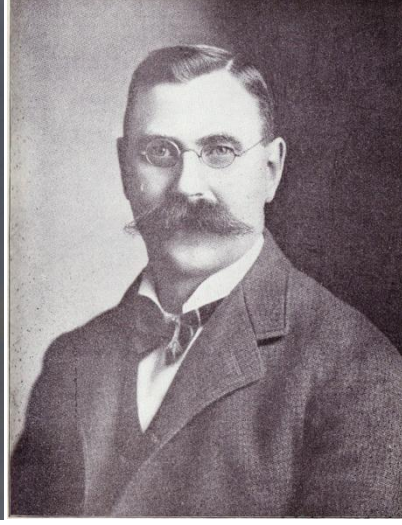
³ George Paine ile yapılan ve gazetede yayımlanan bir röportaj: "Trusts and Pools," *Oshkosh Sunday Times*, 26 Mart 1889.

⁴ American Federation of Labor. Metin içerisinde daha sonraki kullanımlarında kısaltması AFL olarak geçecektir.

⁵ *Wisconsin State Archives, Labor Advocate*, 4 Ağustos, 8 Eylül, 13 Ekim ve 3 Kasım 1893; 17 Mart ve 7 Nisan 1894. Oshkosh 1894'te sendikal faaliyetlerin merkezi olarak Milwaukee'den sonra ikinci sıraya yerleşti. Aynı yıl kent, Wisconsin Eyaleti Emek Federasyonu ile bir sözleşmeye ev sahipliği yaptı. Bu, ücretler, çalışma koşulları ve sendikalaşmaya dair bir belgeydi.

Resim-2: George M. Paine

Resim-3: Thomas Kidd

Oshkosh'ta işçilerin içinde bulunduğu koşullar giderek kötüleşmeye devam etti. Gelişen teknoloji ile birlikte kereste sanayiinde makineleşme arttı ve kadınlara da iş verildi. Onlara erkeklerinkinin yarısı kadar maaş ödenmekteydi. Ataerkil toplum yapısı hüküm sürdüğünden erkekler sadece işlerini değil saygınlıklarını da kaybettiklerini düşünmekteydi.

William Jennings Bryan (ö. 1925) ile William McKinley (ö. 1901) arasında 1896 yılında gerçekleşen devlet başkanlığı yarışında, Paine şirketinin işçilerinden Cumhuriyetçi McKinley'ı desteklemeleri istendi ve şayet o kazanırsa ücretler yükseltilecekti. Seçimin galibi Bryan olursa fabrika kapatılacaktı. Seçimi McKinley kazandı ama işçilerin maaşında herhangi bir artış olmadı. Bu durum işçileri daha da kızdıran ve sendikalaşma yolunda teşvik eden faktörlerden biri oldu⁶.

Thomas Kidd, Chicago'da yaşayan ve 1860 İskoçya-Edinburgh doğumlu sendika organizatörüydü. 1883'te Amerika'ya göç etmişti. Nebraska'da bir süre demiryolunda çalışmış, daha sonra bir doğrama fabrikasında iş almıştı. Farklı şehirlerdeki sendikaları bir araya getirerek örgütsel birlikteliği kurmaya çalışmıştı. Chicago'da ilerici işçi avukatı Clarence Darrow'la birlikte halkçı siyasetle ilgilenmiş ve 1894'teki Pullman grevinin lideri sosyalist Eugene

⁶ Hannon, *aynı makale*, s. 3.

Debs'le çalışmıştı. Kidd, oldukça muhafazakâr bir işçi federasyonu olan AFL ile olan ilişkisinden dolayı hiçbir zaman bir sosyalist olmamıştı. Cana yakın, dürüst ve pratik bir adam olan Kidd işçilerin sıkıntılarını düzgün bir dille anlatmış ama grev yapmanın da bölücü ve verimsiz olduğunu kabul etmişti. AFL başkan yardımcısı Kidd, 5 Ağustos 1890'da Amalgamated Uluslararası İşçi Sendikası'nın sekreteri olmuştu. Aynı yıl Oshkosh'ta gelişmekte olan sendikal faaliyetlerin liderleriyle sık sık görüşmüştü. Fabrikalardaki çalışma koşullarıyla ücretleri incelemiş; 16 yaşındaki kızların Paine fabrikasında bıçkı testerelerinden sorumlu olarak ağır çam ağaçlarını kaldırdığını, cilalayıp kapı olarak şekillendirdiğini görünce ülkedeki hiçbir şehrin Oshkosh kadar büyük bir yüz karası olmadığını belirtmişti. Ona göre fabrikalardaki kadınlar ve çocuklar köle gibi çalıştırılmaktaydı. Kidd, yerel ağaç işçilerinin sendika oluşturmalarında ön ayak olmuş; George Paine ve diğer fabrika sahipleriyle görüşme çabalarında başarı sağlayamamıştı. 1898'in baharında isteksiz bir şekilde de olsa işçilerle grevin gerekli olduğuna dair anlaşmaya varmıştı⁷.

Ağaç İşçileri Konseyi grev çağrısından önce fabrika sahiplerine maaş artışı, sendikaların kabul görmesi ve kadın işçilerin istihdamının sonlandırılması yönünde talepler içeren bir mektup gönderdi. Kadınlar ve çocuklar, erkek işçilerin ücretlerinin düşmesine ve hatta işsiz kalmalarına yol açmaktaydı. XIX. yüzyıl toplumu ataerkildi ve kadının yerinin evi olduğu düşüncesi sınıfsal, etnik ve dinî çizgilerin ötesindeydi. Oshkosh'taki ağaç işçileri, ülkenin herhangi bir yerindeki kapitalist açgözlülüğe, sınıf bazlı bir saldırı ve çalışan bütün insanların ekonomik çıkarları için samimi şekilde hak beyanları yaparak ideolojik köktencilik ortadan kaldırmaktan çok uzaktı. İşçiler ayrıca aynı işe aynı ücretin ödenmesini talep eden yeni gelişmiş feminist fikirlere de sıcak bakmamaktalardı. Erkek işçilerin sorumluluğu ve ayrıcalıklarının sarsıldığına dair olan inançları, onları özellikle kadınlara ve onların taleplerine karşı bir duruş sergilemeye itti⁸.

George Paine, Ağaç İşçileri Konseyi'nden gelen mektubu aldığı gibi direkt çöpe attı ve diğer fabrika sahiplerini de aynısını yapmaları için ikna etti. Konsey fabrikatörlerden hiçbir cevap alamayınca, grev için oylama yapıldı. 16

⁷ Deirdre Moloney, "Thomas I. Kidd and the Oshkosh Strike, 1898" (yayımlanmamış rapor, Wisconsin Üniversitesi Kütüphanesi, kayıt no: Labor History 902), Madison 1988.

⁸ *Oshkosh Enterprise* (Kısaltma: OE), 14 Mayıs 1898; Philip Foner, *Women and the American Labor Movement: From the First Trade Unions to the Present*, New York 1982, s. 1-119; Martha May, "The Historical Problem of the Family Wage", *Feminist Studies*, S. 8 (Yaz 1982), s. 399-424.

Mayıs 1898 Pazartesi sabahında, yedi fabrikanın işçileri fabrikadan ayrıldılar ve 14 hafta süren bir greve başladılar. İlk bir ay boyunca fabrika sahipleri fabrikalarını çekirdek kadrolarıyla yürütmeye devam ettiler. Ayrılan işçilerin yerlerine yenilerini getirip casus ve sabotajcı olarak da Pinkerton dedektiflerini tuttular. Dönemin belediye başkanı ve Paine Şirketi'nin kurucularından olan Allison Baptist Ideson işlerini bırakmayan çalışanları korumaları için özel polis getirdi. Sendika da bir grev hattı oluşturdu ve Thomas Kidd greve liderlik etmek için Oshkosh'a hareket etti⁹.

1. Oshkosh'ta Grev: İlk Gün Kentte Yaşananlar

Oshkosh Grevi, 16 Mayıs 1898 Pazartesi günü başladı. Sabah yedi sularında 1300 ile 1600 kadar ağaç işçisi ki bu kentteki işçilerin dörtte üçüne tekabül etmekteydi, greve gitti¹⁰. Bir önceki gün gerçekleştirilen toplantıda şiddetle karşı çıkan sadık sendikalılar bile, pazartesi sabahı greve destek verdi¹¹.

Fabrikaların her bir kapısına grev gözcüleri yerleştirildi. Görevleri temelde üç noktada toplanmaktaydı: Belirli aralıklarla fabrika içine girip çalışmaya devam eden sendikasız işçileri tespit edip konseye rapor etmek; greve katılmayanlar tarafından üretilen doğrama malzemelerinin kaç vagon olduğunu takip etmek; mümkün olduğunca çok sayıda sendikasız işçiyi greve katılmaya ve sendikalı olmaya ikna etmek. Grevi görmezden gelen işçilerin hiçbirine baskı uygulanmadı. Ancak toplumda, eylemler ilerledikçe grevcilerle grev kırıcılar arasında “acı şeyler” yaşanmasından korkuluyordu¹².

Grevciler, insanları fabrikadan uzak tutmak için atanmamışlardı. Fakat grev heyecan verici bir yenilikti. Sokak köşelerinde ve bazı fabrikaların kapılarında, boşta kalmış işçiler bir araya geldiler. Bazıları önerilen maddelerin hepsini kabul etme eğilimindeydi. Diğerleri ise taleplerinin gerçekleşmesi için

⁹ Grevle ilgili gün gün gelişmeleri dönemin şu üç gazetesinden takip etmek mümkündür: *Daily Northwestern*, *Enterprise*, *Times*. Diğer kaynakların neredeyse toptan yokluğu nedeniyle grevle ilgili veri için, her ne kadar kanıtlanmamış ve tartışmaya açık bilgiler içerse de, bu çalışmada gazetelere başvurulmuştur. *Enterprise* gazetesi işçilerden yana bir yayın politikası izlemişti. *Northwestern* sendika karşıtı idi ama profesyonel bir yayın yapmaya çalıştı. *Times* ise yerel demokratik bir gazeteydi. İlmli bir politika izledi, barışın sağlanmasından yanaydı.

¹⁰ OE, 16 Mayıs 1898; *Oshkosh Daily Northwestern* (Kısaltma: ODN), 16 Mayıs 1898.

¹¹ Paine Fabrikası'nda doğramacı ustası olarak çalışan ve işinde hayli iyi olduğu bilinen F. E. Blood da bunlardan biri idi. O, greve ilk itiraz edenlerdendi. Çünkü daha önce birtakım grevlere katılmıştı ve olağan sonuçlarını biliyordu. Fakat grev başladığında yoldaşları olan işçilerin safına katılıp greve destek verdi. OE, 20 Ekim 1898; *Times*, 21 ve 22 Ekim 1898.

¹² OE, 16 ve 20 Mayıs 1898.

sonuna kadar mücadele etme taraftarıydı. Herkes bir disiplin içinde hareket ediyordu ve hiçbir olağandışı gösteri veya bozukluk yaşanmadı. Bir gazete muhabiri grevcilerin dörtte üçünün Alman olduğunu yazdı. Bunun dışında İrlandalı, Bohemyalı, Fransız, Norveçli ve Leh işçiler de vardı¹³.

Çalışanların sayısı hakkında hatalı veriler, ilk gün sendikacılar ve işverenler tarafından kamuoyuna duyuruldu. Uluslararası Sendika Başkanı Marshall Kimball, grev gözcülerinin raporlarına dayanarak Paine Fabrikası'nda kadınlar da dâhil olmak üzere çalışmaya devam eden 43 kişinin olduğunu bildirdi. McMillen'da bu sayı 30 idi ki bunların yarısı kadındı. Radford'da neredeyse herkes grevdeydi. Williamson-Libbey'de 18 erkek işçi; Morgan'da 11 erkek işçi ve Gould'da dört ustabaşı ile bir erkek işçi çalışmaya devam ettiler. Sendika, Foster-Hafner Şirketi hakkında nedense bir bilgi vermedi. Buna göre greve katılmayan toplam 107 işçi vardı. Grevle ilgili rakamlar netlik kazanıp toplamda 1.600 işçinin katıldığı tespit edildiğinde, yaş aralığı 16-75 arasında değişen erkeklerle birlikte 50 kadar kadının da işi bıraktığı anlaşıldı¹⁴. Sendikaların bu verilerine karşılık yedi büyük işveren, greve katılmayanların sayısını daha fazla gösterme çabasındaydı:

Tablo-1: Fabrikatörlerin Verilerine Göre Çalışmaya Devam Eden İşçi Sayıları

Fabrika Adı	Toplam İşçi Sayısı	Greve Katılmayan İşçi Sayısı
Paine	700	390
McMillen	150	40
Radford	150	40
Williamson-Libbey	200	75
Morgan	350	75
Gould	115	15
Foster-Hafner	175	25
Toplam	1840	660

¹³ Thomas Kidd'in gazete kupürlerinden oluşan ve Wisconsin Historical Society adlı arşivde muhafaza edilen karalama defterinde bu gazete haberi mevcuttur. Kidd, kupürün altına 24 Haziran 1898 tarihini not düşmüş ancak hangi gazeteye ait olduğunu yazmamıştır.

¹⁴ Virginia Glenn Crane, *The Oshkosh Woodworkers' Strike of 1898: A Wisconsin Community in Crisis*, Madison 1998, s. 118. Raporların kadın ve çocuk işçiler üzerine odaklanması, ilk sendikaların fabrikalardaki kadın iş gücü hakkındaki endişelerini de yansıtmaktadır.

Sayılarla ilgili olarak raporlardaki farklılıklara rağmen açık olan şuydu ki fabrikalardaki üretim felce uğramıştı. Çoğunluğu ustalar, mühendisler, orta düzey yöneticiler ve bazı işçilerden oluşan küçük bir ekip ilk hafta çalışmaya devam etmekle birlikte zamanla sayıları azalmıştı. Örneğin Paine Fabrikası'nın bıçkışhanesinde sadece dört işçi kalmıştı. İşçilerinden biri greve katılmak istediğinde fabrika güvenliğince durdurulmuş, günde bir tomruk kesiliyor olsa bile fabrikanın açık kalması gerektiği söylenmişti. İşverenler her ne kadar görünümü korumak için mücadele edip makinelerin çalışmasını sağladiysa da neredeyse hiçbir şey üretilmemişti¹⁵.

Grevin ilk gününde yapılan toplantıda sendikanın Chicago'daki yöneticisi Thomas Kidd'in oy hakkı olmamakla birlikte, grev konseyine katılmasına onay verildi. Aynı şartlarla Frank Weber de konsey üyeliğine kabul edildi. Günlük sendika toplantıları Thalhofer'ın salonunda yapılacaktı ve ilki yüzlerce kişinin katılımı ile pazartesi günü gerçekleştirildi. Grevciler, aralarındaki dil farklılığı sorununu tercümanlar sayesinde aştılar. Toplantı sonrası dışarıda kendi aralarında bilgi ve algılarını paylaşmayı sürdürüp devamlı temas halinde kaldılar. Pazartesi gün boyunca yüzlerce sendikasız erkek, sendikaya üye olmak için salonda sıra oluşturdu. İlk gün sendikasız yaklaşık 400 işçi greve destek verdi ki bunlardan 200'ünün sendika kaydı gece saatlerine doğru tamamlandı. Haftanın sonunda bunların neredeyse tamamı artık sendikalı idi. Greve gidenlerin ücret almaksızın geçimlerini nasıl sağlayacakları ise ayrı bir merak konusuydu. İlk akşam T. Kidd'e bu sorulduğunda, *“gereken her şey sağlanacaktır, endişelenmenize gerek yok”* şeklinde bir cevapla geçiştirdi. Genel Yarar Fonu'nun kurulması sağlandı. Grevdekilere maddi destek sağlamak amacıyla haftada üç dolar verilecekti. Bu fon, Oshkosh Ulusal Bankası'nda bir hesap açtırarak kısa sürede ödemelerin başlatılmasını sağlamaya çalıştı¹⁶.

Greve katılanların bağlılığını sağlamak için alınan bir önlem de Paine ve diğer şirketlerin 16 Mayıs Pazartesi günü yapacakları ödemeleri işçilerin almamaları kararıydı. Zorlukla kazanılan parayı almamak bazılarında kibirli bir düşünce gibi gelse de, diğerlerine bağımsızlıklarının bireysel göstergesi ve uzun zamandır işçileri istismar eden işverenlere karşı ret olarak görüldü. İşçiler, kendilerini ve ailelerini grev boyunca besleyeceğine dair sendikaya güvenmekteydi.

¹⁵ OE, 17 ve 18 Mayıs 1898; Dayton Daily News, 16, 17, 18 ve 20 Mayıs 1898.

¹⁶ ODN, 16, 17, 19 ve 21 Mayıs 1898; OE, 16, 17 ve 18 Mayıs 1898.

Thomas Kidd ile Marshall Kimball 16 Mayıs'ta basın açıklamasında bulundular. Kidd, grev çağrısının beklenenden çok daha fazla karşılık bulduğunu ve hem sendikadan olan hem de olmayan birçok kişiyle grevin büyüdüğünü belirtti. Bir muhabir Kidd'in grevlere ve işçi birliklerine karşı olan önyargılarını sorduğunda, Kidd şakacı bir tavırla, "*Kuzudan kurda karşı kibar davranmasını istemezsiniz, değil mi?*" şeklinde yanıtladı. Greve katılanların herhangi bir sorun yaratmayacağı konusunda yerel halkı temin eden Kidd, fabrikatörlerin kendileri gibi davranacaklarını sandığını belirtti. Fabrika sahipleri basına, Oshkosh dışında bulunan kereste fabrikalarının işçilerine buradaki yerel fabrikalardan daha az maaş ödendiğini söyleyince Kidd, fabrikatörlere bunu kanıtlamaları için meydan okudu ve eğer bu doğruysa onları da maaşları arttırmaları için zorlayacaklarını belirtti. Tabii ki fabrikatörlerin iddiası bir yalandı¹⁷.

Marshall Kimball grevin ilk gününde öğlene kadar toplantılarla ve fabrikalardan gelen raporlarla oldukça meşguldü. Ancak öğleden sonra basınla konuşmaya fırsat bulabildi. O da Kidd gibi greve katılan işçilerin sayısına olan memnuniyetini dile getirdi ve grevcilerin tamamen barış yanlısı olduğunu; sendikanın herhangi bir düzensizliğe hiçbir şekilde göz yummayacağını sözlerine ekledi.

2. Fabrika Sahiplerinin Birleşmesi

Sendika liderleri toplumla iletişim kurmak için basını ararken, fabrikatörler sessiz kaldılar. Grevin başladığı gün yedi fabrikadan gelen temsilciler, belediye başkanının odasında buluştular ve kapalı oturum gerçekleştirdiler. Greve ve katılımcılarına karşı olan kolektif tutumlarını gözden geçirdiler. Grevcilerin maaş taleplerini onaylamayacaklarını, kadın işçileri işlerinden etmeyeceklerini ve sendikayı tanımayacaklarını belediye başkanına bildirdiler. Bu toplantıyı belediye binasında gerçekleştirmelerinin gayesi ise; sendikaya karşı önyargılı yaklaşması, kamusal alanların kullanımına izin vermemesi ve işçilere karşı bu denli konuksever davranmaması için belediye başkanını etkilemektir.

O sabah Belediye Başkanı Ideson grevle ilgili açıklama yaparak, polis gücünün iki katına çıkartılmasını emretti. Yedi özel polis memurunu o gün öğleden önce sabit olarak atadı ve üç kadrolu polisi de gece ve gündüz vardiyalarında görevlendirdi. Muhtemel kargaşayı kontrol etmeleri ve grevdeki

¹⁷ ODN, 16 Mayıs 1898; OE, 17 Mayıs 1898.

işçilerin grev kırıcılara karşı eylem yapmasını engellemeleri için fabrikalara polis gönderdiğini söyledi. Polisler fabrikalardaki görev yerlerine vardıklarında müdahale edilecek bir durum olmadığını gördüler. Ağaç İşçileri Konseyi ile Oshkosh Esnaf ve İş Konseyi (*Oshkosh Trades and Labor Council*), belediye başkanının bu müdahalesine karşılık özel bir görüşme yaptılar. Grev, işçilerin “*ekmek parası*” içindi ve grevdekilerin gün boyu sıkıntısız idare ediliyor olmaları da vatandaştan övgü kazandı. Buna rağmen yetkililer, bir çete oluşturulmasını istediler. Aksi takdirde grevdeki barışçıl insanlar bile zamanla barışı ihlal edebilecek konuma gelebilirlerdi. Vergi mükellefleri gibi sendikalılar da özel polis güçlerini protesto ettiler çünkü onların şehir fonu üzerinde gereksiz ve kanunsuz olduklarını düşünmekteydiler. Bu güçlerin ortaya çıkışından siyasi partileri sorumlu tuttular. Basın açıklamasında bulunup meclise iki yasa tasarısı önerdiler. İlginç bir şekilde Belediye Başkanı Ideson, sendikaların kınamalarında ana hedef değildi ama partilerle birlikte o da sorumlu tutuldu.

Belediye Meclisi o akşam toplandı ve sendika protestolarından çıkan yasa tasarılarını incelendi. Belediye başkanı tarafından yetkilendirilerek toplantıya katılan Oshkosh Emniyet Müdürü R. J. Weisbrod; emniyet gücünün, daha önce belediye başkanının da belirttiği gibi, fabrika sahiplerinin mallarını korumak veya grevcileri sakın tutmak için değil kentin sahip olduğu şeyleri tahribattan korumak için kurulduğunu söyledi. Yoksulluktan muzdarip çapulcular Oshkosh’a akın ettiler ama özel güçler çok geçmeden bu toplulukları savdı. Çünkü kimse grevcilerin bir avuç çapulcunun yaptığı şeylerden dolayı yargılanmasını istememekteydi. Nitekim grevciler de şehri yıkıcılara ve çapulculara karşı korumak için gönüllü oldular. Ağaç İşçileri Konseyi polis teşkilatıyla buluşup sorunları halletmek için Thomas Kidd’le bir grup temsilciyi bir araya getirdi. Sendikacılar belediye binasına vardıklarında, birkaç fabrikatörü konsey odasının dışında giriş izni almayı beklerken buldular çünkü onlar da durumu kendi açılarından anlatmak istemekteydiler. Fabrikatörler kabul edilmedi ve toplantı onlar olmadan başladı. Thomas Kidd yetkililere, özel güçlerin en iyi seçenek olduğunu fark ettiklerini ve sendikanın bu konu hakkında itirazda bulunmayacağını söyledi. Böylece toplantı amacına ulaşmıştı. Fabrikatörler anlaşılmaya varıldığını duyduklarında belediye binasından uzaklaştılar ve durumdan memnun olan polis teşkilatı grevcilerin bu denli

mantıklı davranması karşısında şaşkındı¹⁸.

Sendikanın durumu tersine çevirmesi büyük ihtimalle Thomas Kidd'in başının altından çıkmıştı. Kidd, Amerikan işçi tarihi konusunda yerel birlikçilerden daha tecrübeliydi ve grevde yakalanan Pinkerton dedektiflerinin sabotajcı olarak fabrikatörlerce tutulduğunu, şehri tahrip ettiklerini ve yaşananlardan grevcilerin suçlanacağını fark etmişti. Dahası emniyet müdürü Weisbrod'un söyledikleri geçerli de olabilir, çapulcular gerçekten de şehirde zarara yol açabilirlerdi. XIX. yüzyıl Oshkoshu çapulcular konusunda paranoya derecesindeydi ve adalet sistemi de her zamanki gibi bunları kovmaya odaklanmıştı.

Belediye başkanı ve emniyet müdürü grevcileri sadece şiddetle değil, ayyaşlıkla da suçladılar ve içki satışlarıyla barların kapanma saatleri konusunda yasal değişikliklere gittiler. Görevdeki bir polise içki ikram etmek yasaktı ve barlar, en geç 00.30'da kapanmaları için sıkı bir şekilde izlenmeye alındı. Polis memurları da barlarda yaşanacak herhangi bir sorunda direkt olarak sorumlu tutulacaklardı. Bar sahipleri bir anda gelişen yeni yasa tasarısına karşı işbirlikçi davrandılar. Sendika ise grevcileri boş zamanlarını barlarda geçirmemeleri ve hiçbirisiyle ilgili alkole dair şikâyet almak istemedikleri konusunda uyardı¹⁹.

3. Grevci ve Grev Kırıcı Olarak Kadınlar

Grev, Oshkosh'taki kadınların tarihinde önemli anlardan birini oluşturdu. Göçmen işçi sınıfı kadınlar, greve gündelik işçi olmanın yanı sıra sokakta mücadele etmek ve siyasi faaliyetlerde yer almak suretiyle de katıldılar. Sonuç olarak ücretlerle çalışma koşulları önemli oranda iyileştirilmese de ve kentin karakterinde önemli bir değişim sağlanamasa da kısa süre için güçlünün yüzüne gerçeği söyleyen ve kültürlerinin hiyerarşilerine meydan okuyan, marjinalleştirilmiş kadınlara dair çok etkili bir hikâye ortaya çıktı.

Uzun süren anlaşmazlık sırasında, kadın ağaç işçileri neredeyse görünmezdi. Kayıtlarda yer aldıkları o nadir durumlardaysa, hem grevciler hem de grev kırıcılar olarak yer aldılar. Sendikaya kırgınlıkları ekonomik güçlüklerle bir araya gelince, şüphesiz birçok kadın çalışmaya devam etmek zorundaydı. Kadınlar iş bırakmanın ilk günlerinde basında grev kırıcılar olarak yer aldı. McMillen'de 30 kişilik çalışma ekibinin yarısını kadınlar oluşturmaktaydı.

¹⁸ Crane, *aynı eser*, s. 121-122.

¹⁹ OE, 16, 17, 18 ve 19 Mayıs 1898; ODN, 16, 17 Mayıs ve 25, 26 Ekim 1898; Times, 27 Ekim 1898.

Paine’de ise, kadınlar da dahil olmak üzere 43 grev kırıcı vardı. Şirketin tarafında yer alan bu işçilerin aksine diğer fabrikalarda çalışan bazı kadınlar, erkeklerle birlikte iş bıraktı. Sendika ilk haftanın sonunda grevcilerin nihai sayımını yaptığında, 1600 kişiden 50’sinin kadın olduğu görüldü²⁰.

Mücadelede yer alan sadece işçi kadınlar değildi. Aslında işçi eylemlerinin başarısı büyük ölçüde sendika üyelerinin eşlerinin ve annelerinin desteğine bağlıydı. Yerel gazeteler grevcilerin eşlerini umutsuz, aç ve çilekeş köleler olarak tasvir etmeye meyilliydi. Ancak Thomas Kidd, kadını sadık bir yardımcı olarak idealize etmeyi ve işçilerin tarafında göstermeyi tercih etti. Grevcilerin ailelerinin kadın üyelerini büyük bir sendika toplantısına davet etti ve greve destek vermeleri yönünde bir konuşma yaptı²¹.

İşçi sınıfında yer alan kadınların birçoğu evlerinin konforlu alanında kalsa da, iddialı bir azınlık toplum için aktif rol almayı seçti. Haziran ayı sonlarında, grev altıncı haftasına girerken Radford, Morgan, McMillen ve Paine hızarhaneleri hâlâ küçük grev kırıcı (*sendika jargonunda “yara kabuğu”*) gruplarla faaliyetlerine devam etmekteydi. Grev kırıcılarla grevciler arasındaki anlaşmazlıklar giderek arttı; kulüpler, yumruklaşmalar, fiziksel saldırılar karşılaşmalarının yaygın özelliği olmaya başladı. Polis en ufak provokasyonda sendikanın erkeklerini tutukladı. Kefalet, mahkeme masrafları ve avukat ücretleri sendikanın grev fonunu boşalttı. Tüm bunlara rağmen, sendika toplantılarına katılan kadınlar grev kırıcıların, işçilerin birliğini zedelediğine ve işçi sınıfının çıkarlarına ihanet ettiğine inanmaya başladı. Aralarından küçük bir aktivist grubu, erkek grevciler gözetim altında olduklarından, kadınların boşluğu doldurmasına ve grev kırıcıları iş yerinden çıkartmasına karar verdi. Eylem planları basitti: Sendikanın erkekleriyle birlikte açık hızarhanelerin her birinin kapısında bir kalabalık oluşturacaklar ve öğleden sonra saat altıda işten çıkan grev kırıcıları taciz edeceklerdi. Grev kırıcıların kadınlara şiddet uygulamada tereddüt edeceğini ve polislerin çocukların annelerini tutuklayıp hapsedmeyeceğini düşünüyorlardı. Eylemlere liderlik eden üç kadın vardı: Louise (Lizzie) Wilhemina Neumann Hando, Caroline Lange Pomerening ve Emma Kunzendorff²².

²⁰ OE 17 ve 18 Mayıs 1898; ODN, 16, 17, 18 ve 20 Mayıs 1898.

²¹ ODN, 21 ve 23 Mayıs 1898; OE, 23 Mayıs 1898.

²² Lizzie Hando, İngilizce konuşmayı asla öğrenememişti ve kocası Gottlieb, McMillen fabrikasında işçiydi. Oshkosh Altıncı Bölge’de Prusya mahallesine yerleşmişlerdi ve yerel bir Evanjelik Lüteriyen kiliseye katılmışlardı. Lizzie dokuz çocuk doğurdu, bunlardan beşi hayatta kaldı. 1898 yılında grev başladığında, iki bekar çocuğuyla birlikte yaşıyordu: tek kızı Etta

Kadınlar ve onları sokakta takip eden yardımcılarını Oshkosh'ta bir şehrin tarihini şekillendirmede etkili olacak en son grup gibi görünmekteydi. Altıncı Bölge'de ağırlıklı olarak Almanlardan oluşan işçi sınıfı, militan kadınların ortaya çıktığı ana topluluktu. Ancak aralarında Prusya Lüteriyenleri, Bohemya Katolikleri ve yedi fabrikanın her birindeki grevcilerin akrabaları da vardı. Lizzie Hando gibi bazılarıysa, çok az eğitimliydi ve İngilizce konuşamamaktaydı. Birçok kadın gibi ücretsiz ev-içi emek ürettiler. Radikal ideologlar değil; grev yapan erkeklerini desteklemek için harekete geçen muhafazakâr anneler, eşler, kız çocukları ve kız kardeşlerdi. Mahallelerdeki, kiliselerdeki ve sendika toplantılarındaki gayriresmî sosyalleşme, şüphesiz dayanışmalarını arttırmalarında yardımcı oldu; kolektif kimliklerini ve işçi militanlığının temelini oluşturdu. O dönem yaygın olan görüş, kadınların “*narin*” olduğu ve küçük beyinleri nedeniyle halkla ilişkilerdeki çekişmeler için pek uygun olmadıklarıydı. Bu nedenle kadınların oy verme, jüri görevi yapma veya politikaya katılma hakları yoktu. Bu kadın düşmanlığına ve kanuni zayıflığa rağmen Hando, Pomerening, Kunzendorff ve diğerleri kendi sınıflarında liderlik niteliklerine, siyasi ve militer becerilere, en önemlisi cesarete sahiptiler. Haziran ayı sonlarında bir eylem planı geliştirdiler. Her bir hızarhanede dönüşümlü olarak grev kırıcılara karşı toplu gösteriler düzenleyeceklerdi: 22 Haziran Çarşamba günü öğleden sonrası Radford, 23 Haziran Perşembe sabahı Morgan, aynı gün öğleden sonra McMillen ve 24 Haziran Cuma sabahı Paine Şirketi.

eğitilmiş, sevilen, on sekiz yaşında bir gençti ve oğlu Fred, daha önce Williamson-Libbey fabrikasında çalışmış olan grevdeki bir ağaç işçisiydi. Militan kadın birlikleri, belki de Handoların mutfak masasının etrafında organize oldu ve Etta Hando grup için politika ve strateji planlamada annesinin yakın bir yardımcısı oldu. Caroline Pomerening 51 yaşında, Prusya doğumlu, 1870'lerde Wisconsin'e taşınmış, iki dil bilen bir göçmendi ve Handolarla birlikte kadın örgütündeki önemli bir katılımcıydı. 10 Ocak 1874'te ağaç işçisi olan Herman Pomerening ile evlenmiş ve Minnie adında bir kız çocukları olmuştu. Aile önceleri Handoların mahallesindeydi. Ancak Herman, ırmağın kuzeyindeki Radford'a işe girdikten sonra, güneye taşınmışlardı. 1898 yılında Caroline bir ev hanımı, kocası grevdeki bir ağaç işçisi ve kızı da bir hizmetçiydi. Emma Kunzendorff ise, Fransız bir babanın ve 1870 yılında Fransa'dan göçen İsviçreli bir annenin kızıydı. İyi derecede İngilizce okuyabiliyor, yazabiliyor ve akıcı bir şekilde konuşabiliyordu. 1881 yılında Rus-Alman bir marangozla evlendi. 14 yıllık evliliğin ardından, tek çocuğu olan oğlunu dünyaya getirdi. Grev başladığında, Emma otuz sekiz yaşındaydı ve oğlu yeni yürümeye başlamıştı. Kocasını Henry, Gould fabrikası işçisi olup güney yakadaki bir tavernada toplantılarını gerçekleştiren German Machine Woodworkers' Union başkanı idi. Handoların mahallesinde kiralık bir evde yaşıyorlardı. Daha fazlası için bk. Virginia Glenn Crane, “The Very Pictures of Anarchy: Women in the Oshkosh Woodworkers' Strike of 1898”, *Clarence Darrow Digital Collection*, s. 1-16.

İlk hedef olan Radford Şirketi, Wisconsin Ohio Street köprüsünün kuzeyinde idi. Orada çalışan grev kırıcıların büyük bir kısmı güney yakada yaşamaktaydı ve evden çıkmak ya da eve dönmek için Altıncı Bölge'den geçmek zorundalardı. 22 Haziran öğleden sonra saat altıda iş günü bitti ve bir grup güney yakası erkeği, kadını ve çocukları evlerinden dışarıya boşaldılar. Beş dakika içinde köprünün güney girişinde toplandılar. Grev kırıcılar köprüden geçmeye başladığında, kalabalığın içindeki kızgın kadınlar onları ısıklarla, yuhalamalarla ve çürük yumurta yağmuruyla karşıladı. Polis kısa süre sonra grev kırıcıları emniyete almak için köprüye ulaşsa da “*sıradışı davranan*” bir grup kadın tarafından sarılmışlardı. Yetkililer kaba kuvvet kullanmadı. Hepsisi de korkan işçiler, evlerine ancak kalabalığın yumurta yağmuru, sözlü sataşmaları dağıldığında gidebildi²³.

Ertesi sabah, göstericiler Jackson Oregon köprüsünün altından geçen nehrin güneyindeki Morgan hızarhanesindeydiler. Saat altı olmadan önce, güney yakasından gelen kalabalık hızarhane civarında toplandı. Grev kırıcı çalışanlar yaklaştığında, cadde ve köprüye doğru çıkan güneydeki yokuş hemen bir uçtan diğer uca doldu ve kadın göstericiler “*geçiş yolunun tüm kontrolünü ele geçirdi*”. Aralarından bazıları yumurta dolu mendiller taşımaktaydı. Diğerlerinde ise önlüklerinin önünde bağlanmış kum torbacıkları veya karşılarındakinin gözüne atmak için tuz-biberle dolu kese kâğıtları vardı. Copları olan ve kalabalık tarafından cesaretlendirilen birkaç tanesi sokakta aşağı yukarı gidip gelmekte, yayaları durdurmakta ve sendika üyesi olarak bilinmeyen işçi kıyafetleri içindeki herkesi kovalamaktaydı. Eylemin sakinleştiği sıralarda, kaldırım taşlarına gruplar halinde oturan kadınlar Almanca ve “*bozuk İngilizce*” ile neşeli bir şekilde bir sonraki grev kırıcı gruba ne yapacaklarını konuştular. Bu toplu protestocular ilk görüldüğünde, güney yakada yaşayan grev kırıcıların büyük bir bölümü hızarhaneye gelmeden durdu. Polis kalabalığı dağıtmayı denedi ancak başarısız oldu. Hem Morgan hem de Radford'un yerel gazetelerde “*isyan*” olarak adlandırılan hareket sonucu kapanacağını duyurulmasının ardından, göstericiler dağıldı. McMillen ve Paine hâlâ faaliyet gösteriyordu ancak sokakta bir sonraki hedefin McMillen olacağı konuşulmaktaydı²⁴.

Şehir yetkilileri öğleden sonra için planlanan gösteriyi duydular ve 23 Haziran gün ortasında Belediye başkanı Ideson telaşlı bir şekilde, “*Oshkosh, bir*

²³ OE, 23 Haziran 1898; Times, 23 Haziran 1898.

²⁴ OE, 24 Haziran 1898; ODN, 23 Haziran 1898; Weekly Times, 25 Haziran 1898; Chicago Record, 24 Haziran 1898.

çetenin elinde” açıklamasında bulundu. Şerif Florian Lampert, grev kırıcıları ve gönüllüleri yetkilendirdi. Onlara coplar verip hedef alınan hızarhaneye gönderdi. Tüm öğleden sonra boyunca, gazetecilerden ve meraklı seyircilerden oluşan kalabalık, yaklaşan karmaşayı görmek için McMillen kapılarının önünde toplandı. Saat beş olmadan önce, 1000 kadar gösterici McMillen’e ulaştı ve tesisi çevreleyen korkulukların dışında büyük bir kalabalık oluşturdu. Kalabalığın içinde birkaç erkek de vardı ancak kadınlar çoğunlukta idi. Tüm grup yarım düzine kadın tarafından, özellikle de içlerinden o sabah Morgan hızarhanesinde göze batan biri tarafından yönlendiriliyor gibiydi. Şüphesiz bu Lizzie Hando idi. Oğlu Fred ve kızı Etta, arkadaşları Caroline Pomerening ve Emma Kunzendorff eşliğindeki Hando, birliklerini sıkı kontrol altında tutmaktaydı. Görgü tanıkları onları daha sonra *“bir pikniğe gider gibi sakın ve havalı”* olarak tarif etti. Mesai bitiminde fabrikadan çıkan grev kırıcıların ellerinde taş ve sopalar vardı. 67 yaşındaki Mühendis Edward Casey onlara liderlik etmekteydi ve fabrikanın yangın hortumundan göstericilere soğuk su sıkarak dağıtmaya çalıştı. Göstericilerden 16 yaşındaki Jimmie Moris *“kadınlar, siz erkeklerden daha sıkı dövüşüyor”* diye bağırdığı sırada Casey onun kafasına sopayla vurdu. Moris yere düştü, öldü ve hengame durdu. Casey kaçmaya çalışırken kalabalık onun tutuklanması için bağırırmaya başladı. Komiser Casey’i tutukladı ve fabrikanın kapatılacağı sözünü vererek kalabalığı dağıttı²⁵.

Radford, Morgan ve McMillen protestolarından iki gün sonra ağaç işçilerinin grev inisiyatifi, kadınların eylem gruplarına geçti. Bu ironi dolu bir

²⁵ Thomas Kidd ve *Ağaç işçileri Konseyi*, Jimmie Morris için kitlesel bir halk cenazesi düzenledi. 26 Haziran Pazar sabahı; ceset, güney yakasının en büyük kamuya açık toplantı salonunda ihtişamla, üzerinde *“Burada birlik için ölmüş genç bir şehit yatıyor.”* yazan bir plaka bulunan çam bir tabutun içinde uzanıyordu. Tabut, cenaze töreni için St. Peter’s Kilisesi’ne, oradan da defin için şehrin Riverside Mezarlığı’na nakledildi. Cenaze kortejine ağıt çalan iki yerel bando liderlik ediyorken 1300 kişilik birlik üyesi, atlı cenaze arabası, Morris ailesi için bir taşıt ve yas tutanlarla dolu sayısız araç vardı. Sessizce yürüyenler Ana Cadde köprüsünün güney tarafından kiliseye doğru ilerlerken binlerce izleyen, törenin görkem ve ciddiyetinden büyülenmişti. Ölen çocuğun babası Anton Morris, bir kaç ay önce iş kazasında engelli kalmış bir ressamdı. Yedi kardeşin en büyüğü Jimmie, ailesinin ekonomik yoksulluğunu üstlenerek okulu bırakmış ve Paine imalathanesine çalışmaya başlamıştı. Günlük kazandığı 0,45 doları bezgin annesine veriyordu. Gösteri günü ve sonrası için bk. *Times*, 24 ve 28 Haziran 1898, 22 ve 27 Ekim 1898, 8 ve 9 Aralık 1898; *Weekly Times*, 9 Temmuz 1898; *OE*, 23, 24, 27, ve 28 Haziran 1898, 13 ve 21 Temmuz 1898, 22 ve 27 Ekim 1898; *ODN*, 24 ve 28 Haziran 1898, 8 ve 13 Temmuz 1898, 22, 25 ve 26 Ekim 1898, 6 ve 8 Aralık 1898; *Chicago Record*, 24 Haziran 1898; Lee Baxandall, “Fur, Logs, and Human Lives: The Great Oshkosh Woodworker Strike of 1898,” *Green Mountain Quarterly*, no. 3, Oshkosh 1976, s. 24; “St. Peter’s Catholic Church Death Index (May 1882-February 1925)”, *Archives, Office of the Green Bay Archdiocese*, Green Bay.

andı. George Paine, cuma sabahı beklenen gösterileri engellemek için fabrikasını kapattı. Muhabirin neden kadınları kontrol edemediği sorusuna Thomas Kidd, birlik disiplinine tâbi üyeler olmamalarından ötürü “*bela çıkartan*” kadınlarla bir şey yapamayacağı cevabını verdi. Şehir yetkilileri “*askerî yönetim haricinde hiçbir şeyin uyarılmış kitlelere etki etmeyeceğini*” duyurdu ve kendisi eski bir ormancı olan Vali Edward Scofielad’dan millî muhafızları göndermesi istendi. 24 Temmuz Cuma sabahı Oshkosh ordu tarafından işgal edildi. Silah ve mitralyöz kuşanmış piyade, süvari ve topçu birlikleri Paine Şirketi’nin kapıları ve diğer imalathanelerde konuşlanarak bir sonraki çatışma için hazırlandı. Emma Kunzendorff ise durumdan haberdar değildi. Thomas Kidd de bu gelişmelerden habersizdi ve dikkatini o sabah sendikanın kamu nezdinde imajına zarar verecek başka bir gösteriyi önlemeye verdi. Sendika için çalışan yerel bir işletmeci olan William Dichmann ile şirkette olan randevuya yetişmek için acele eden Kidd, kadınlara ilerlememeleri için yalvarmaktaydı. Kunzendorff ve diğerleri, Dichmann’a büyük saygı duyduklarından onun ricasını dinleyerek o gün için planlanmış olan grev kırıcı taarruzun önüne geçtiler²⁶.

Polis coplarının Radford, Morgan ve McMillen’deki kitleye bir etkisi olmamışken, askerlerin Paine’deki isyancıları korkutmayı başarmasına *Times* ve *Northwestern* editörleri sinsice sevindiler. Aynı zamanda Jimmie Morris’in bir McMillen şirket çalışanı tarafından değil de kazara göstericiler tarafından öldürüldüğüne dair bir dedikodu da yayınladılar. Bu düşman yayın organlarına cevaben Emma Kuzzendorff, *Enterprise*’ın editörüne bir mektup yazdı. Basındaki “*gerçek dışı*” olayları değinerek Jimmie Morris’e yapılan saldırıya kendi gözleriyle şahit olduğunu, polisin göstericilerden özür dilemediğini ifade etti. Mektubunda “*Bırakın şu dışarda gezecek kadar erkek olamayanlar işlerine gitsin. Halk vakti geldiğinde onlarla ilgilenecek.*” demişti. Askerler, kasabada istedikleri kadar kalabilirdi. Grevciler ve aileleri sabırla askerlerin gidişini beklemekteydi²⁷. Aslında, muhafızlar şehirde bir hafta kadar kaldı ve grevcilerle göstericiler sakindi. Uzaklardan gelen muhabirler yazmaya değer bir “*huysuz kadınla tartışma*” haberi bile yapamamanın hayal kırıklığını yaşamaktalardı.

Bölge Savcısı Walter W. Quatermass, 27 Haziran Pazartesi sabahı, isyan liderleri olduğu iddia edilenlere karşı resmi olarak başlatılmış ceza

²⁶ ODN, 24 Haziran ve 5 Ağustos 1898; *Times*, 24 Haziran 1898; OE, 24 Haziran ve 8 Ağustos 1898.

²⁷ OE, 27 Haziran 1898.

muhakemesinde, milli muhafızlar tarafından korunmaktaydı. 21'i kadın olmak üzere 30 kişi soruşturmanın hedefindeydi. Lizzie Hando ile Caroline Pomerening için acil tutuklama kararı çıkartıldı. Üç yıldan yedi yıla kadar hapisle cezalandırılabilen bir suç olan kanunsuz gösteri ve yürüyüşle suçlanan iki kadın hapse atıldı; sendika üyelerince verilen kefaletle serbest bırakıldı. Dava için verilen ön duruşma günü 13 Temmuz olarak belirlendi. Yargılamayla ilgili haberinde *Oshkosh Enterprise*, Appleton Editörü'nün; “*bir kadın için ayak takımından olmanın uygunsuz olduğu, eğer kendini bu şekilde kadınlıktan çıkaracaksa polis ekipleriyle, tüfek veya mitralyöz ateşiyle yüzleşmeye hazır olması gerektiği*” görüşlerini onaylayarak tekrar etti. 30 Haziran'da muhafızlar ayrılırken, şehirdeki birçok grevin asker zoruyla kırıldığı ortaya çıktı. Yine de ağaç işçileri teslim olmamaya karar verdi ve grev etkinlikleri devam etti. İmalathaneler kapalı kaldı ve iş bırakma eylemi, daha fazla gösteri olmadan Temmuz ayı boyunca sürdü²⁸.

Göçmen kadınlar, eril kas ve beyin gücünden faydalanmadan gösterileri körüklemiş, planlamış ve liderlik etmişti. Neredeyse evrensel cinsiyet ağırlığı ve toplumlarındaki sınıf önyargısına rağmen sosyalist veya feminist ideolojinin silahlarının sağladığı güven olmadan kadınlar bu gösterileri düzenlemişti. Hedefleri geleneksel ama eylemleri radikaldi. Kendilerini aile ekonomisini destekleyen aktif vekiller olarak görmüşlerdi. Bir aile reisi olarak değil ama sokak dövüşçüsü olarak umutsuzluk ve acizliğe karşı öfke ve eylemi seçmişlerdi²⁹.

4. Çocuk İşçiler

Paine ve diğer fabrika sahipleri işgücü maliyetlerini düşürmek için kadın ve çocukları kullanmışlardı. Uygulama, eyalet yasalarına karşı olmasına rağmen Paine'nin fabrikasında 1898 yılında 53 çocuk istihdam edilmişti. Çocuklar günde 10 saat çalışarak 0,55 dolar yevmiye almışlardı. Ağır makineler kullandıkları için bazı ciddi yaralanmalar da meydana gelmişti³⁰.

Grevin üçüncü gününde yani 18 Mayıs'ta bazı sendika üyeleri, Morgan Kereste Şirketi'nin sahiplerinin tutuklanması için mahkemeye geldiler ve onları

²⁸ OE, 14, 17 ve 27 Haziran 1898; ODN, 27 Haziran 1898.

²⁹ Eric Hobsbawm, “Man and Woman in Socialist Iconography,” *History Workshop* 8 (1978), s. 121-138; Sally Alexander, “Labouring Women: A Reply to Eric Hobsbawm,” *History Workshop* 8 (Autumn 1979), s. 174-182; Gerda Lerner, “Rethinking the Paradigm”, *Why History Matters: Life and Thought*, New York 1997, s. 146-184.

³⁰ Lee Baxandall, *aynı makale*, s. 17.

Wisconsin Çocuk İşçiler Yasası'nın ihlaliyle ilgili suçladılar. Yetkililerin T.R. ve Albert Morgan gibi oldukça güçlü kereste baronlarını suçlama konusunda çekingen davranmaları üzerine işçiler, Morgan'da 12 yaşında bir çocuğun çalıştırıldığını gösteren bir kanıtla geldiler. Şikâyetçilerin bu kanıtı yeterli görülmedi ve daha geçerli bir kanıtla gelmelerinin beklendiği belirtildi. Yerel yetkililerin, çocuklardan ziyade fabrikatörleri koruduğu açıkta. Başvurular reddedilince grevciler devlet dairesine döndüler ve Wisconsin'den Frank A. Long, çocuk işçi yasalarının çiğnenme konusu mahkemeye sunulduktan birkaç gün sonra Oshkosh'a geldi. Long'a grevcilerin çocukların haklarının yenmesiyle ilgili şikâyetlerine cevap verme niyetiyle gelip gelmediği sorulduğunda, hayır cevabını verip sadece “öylesine” geldiğini belirtti. Oshkosh'taki fabrikalarda çocukların çalıştırılmasıyla ilgili çok fazla şikâyet aldı. Bu özel gezide bazı fabrikaları ihlal olup olmadığını görmek için inceledi fakat hiçbir kanıt bulamadı. Küçük yaştaki işçilerin saklandığını varsaydı. Kanun yıkıcı fabrika sahiplerini yakalamak, neredeyse imkânsızdı. Long bir fabrikayı incelerken, diğer fabrikaların sahipleri Long'un onlara geleceği konusunda uyarılmakta ve çocuk işçilerin saklanması sağlanmaktaydı. Böylece çocuk işçi problemi bir süreliğine ortadan kalktı ama kesinlikle tekrar gündeme gelecekti.

Çocuklar sadece ucuz ve küçük yaştaki kanun dışı işçiler olarak grev gündemine gelmemişlerdi; aynı zamanda emek-yanlısı aktivistler olarak kendi toplumlarındaki konumlarıyla da gündemdelere. Grevin ilk zamanlarında sendika karargâhlarında grevi onurlandırmayı reddeden bir işçiyle ilgili hikâye anlatılmaktaydı. İşe giderken ve işten sonra iş arkadaşlarının alaylarına direnmiş olsa da, okulda dalga geçtiklerinde ağlayan kızına dayanamamıştı. Koruyucu baba, kızı yaşıtlarından bu kadar baskı görünce işe geri dönememişti. Grevcilerin çocuklarının grevle ilgili genel olarak “çok hevesli” oldukları rapor edilmişti³¹.

5. Sendikalı Erkek İşçiler ve Fabrikatörlerin Tavrı

Sendikanın kurulmasıyla birlikte grev fikri netleşti. Fakat fabrikatörlerin devasa boyutlarda kaynakları vardı ve işçilerinin greve çıkmalarının an meselesi olduğunu fark ettiklerinde kaynaklarını kullanmaya başladılar. Bir fabrikatör grevden önce basına verdiği demeçte, grevden kaynaklanacak en büyük zorluğun düşük ücretli işçi çalıştırıp düşük fiyatlı ürün elde eden fabrikalarda

³¹ ODN, 18 ve 21 Mayıs 1898.

yaşanacağını söyledi. Şirketlerden birkaçının büyük anlaşmaları vardı. Nitekim Paine, Morgan ve Radford şirketleri, işçi sayılarını birkaç yeni adam katarak arttırma yoluna gittiler. Bunun anlamı, grevciler sadece fabrikada çalışmaya devam eden işçilere değil aynı zamanda onların yerlerini başkalarının almasına da karşı duracaklardı. Fabrikatörlerin söylediğine göre bütün grevcilerin yerini başkasıyla doldurma niyetleri yoktu ama işçi sayısını tamamlamaları gerektiğinde ve grevcilerin işlerine geri dönmeleri için hiçbir yol olmadığında yeni işçiler bulmak zorunda kalacaklardı. Dışarıdan gelen tecrübesiz işçilerin ücretleriyse, grevde olan tecrübeli işçilerden fazla olacaktı. Bu da işverenlerin aslında daha fazla maaş ödemeyi maddi olarak karşılayabileceklerini göstermekteydi.

Grevciler dışarıdan destek toplamakla meşgulken, keresteciler dış bölgedeki fabrikalar ve ticaret merkezleriyle iletişim halindeydi. Oshkosh'taki durumu kendi bakış açılarıyla hikâyeleştirip *The Timberman of Chicago*, *The Northwestern Lumberman of Chicago* ve *Mississippi Valley Lumberman of Minneapolis*'e anlattılar. Ticaret dergilerindeki makaleler Oshkosh'taki fabrikaların eyaletteki büyük üreticilerden olduğunu, fabrikatörlerin bir grev olmasını beklediklerini, az sayıda işçiyle halledemeyecekleri işleri olduğu için gereksinimlerini dışarıdan işçi alarak doldurmaları gerektiğini yazmaktaydı. Maaş problemiyle ilgili ise gazetelerden biri Oshkosh'taki maaşların 1893'teki ekonomik krizden beri oldukça düşük olduğunu, bu durumun ise fabrikatörlerin cimriliğinden değil kapitalist çemberden kaynaklandığını söyledi. Gerçekten de beş yıllık ekonomik kriz boyunca, her bir fabrikatörün bakış açısı "*ya az para kazanırsın ya da hiç*" şeklindeydi. Hiçbir fabrika kâr sağlamadı ve bazıları da sermayelerinden yedi. Savaş başladığında doğudan gelen birçok sipariş iptal edildi ve savaşın ekonomiye nasıl bir etki yapacağı beklendi. Oshkosh'taki fabrikatörler, önlerini açık bir şekilde görebildikleri zaman maaş artışı yapacaklardı ama buna mecbur bırakılamazlardı. Az kâr veya hiç, fabrikatörler için bir süre boyunca dayanılabilir bir bakış açıydı. Oshkosh'taki yaşam standardının düşük olması da 1898'deki savaş enflasyonu vurana kadar düşük ücretli işçi çalıştırılmasını kolaylaştırdı. Karşılık olarak ağaç işçilerinin maaşlarında ilerleme kaydedildi ve krizden önce birçok işçi normal standartlara kavuşturuldu. Yine de 1893'teki seviyeye bakıldığı zaman hiçbir şekilde genel bir maaş düzenlemesi yoktu. Fabrikatörler maaşların çok düşük olduğunu kabul etmişlerdi fakat 1893'ten beri elde edilen stoktaki fiyatların düşüşüne yapılan red, maaş reddinden çok daha büyüktü. Belli bir süreliğine gelecek olan

kapatma, piyasa için iyi olabilirdi ama grevi sadece uzatırdı³².

Gazetelerden birisi sendika liderlerini böyle ne olacağı belirsiz bir zamanda insanları greve mecbur ettikleri için adaletli olmamakla suçladı. Bir başka gazete Oshkosh işçilerinin zam istemelerinin bu şartlar altında ayarlanabileceğini ama isteme şekillerinin eleştiriye açık olduğunu belirtti. Grevdeki iki taraf arasında uzlaşmazlık, sendikanın tanınmasının talebiydi. Geçmişte Oshkosh işverenlerinin ve işçilerinin ilişkisi arkadaş canlısı olarak tanımlanmaktaydı. Bu, Oshkosh fabrikalarında gerçekleşen ilk grevdi ve fabrikatörlerin işçilerini liberal bir ruhla tehdit ettiğinin bir kanıtıydı. Grevcilerin çoğu bu fabrikalarda çalışarak büyüdüler ve kendi evlerini kendileri aldılar. Gerçekten de dışarıdan birisi gelip onları ayaklandıran kadar hiçbir saygısızlık örneği göstermediler. Bireysel işçilerden ziyade sendika temsilcileriyle uğraşma fikri girişimcilere karşı çirkin bir hareketti. Erkekçe davranmaya isteklilerdi fakat kesinlikle sendikayla ilgili olan herhangi bir şeye karşılardı. Bir diğer acı gerçek de fabrikatörler, grevin rakip fabrika sahipleri tarafından teşvik edildiğine inanmaktalardı³³.

Fabrikatörler, mağdur olduklarına dair olan inançta birleşmişler ancak bir greve karşı nasıl cevap verileceğine dair olan stratejilerinde fikir ayrılığına düşmüşlerdi. Grevin ilk haftasında sendika karargâhında dolanan bir dedikoduya göre, Paine Şirketi'nden bir işçi ufak bir iş tamamlandığında fabrikanın kapanacağını söylemişti. Bu rapordan çıkan iddia bütün fabrikaların 19 Mayıs Perşembe günü kapanacağı fikrini doğurmuş ama fabrikatörler bu iddiayı yalanlamışlardı. Paine Şirketi'nin bir başka yöneticisi fabrikada çalışacak bir adam olduğu müddetçe kapanmayacağını belirtmişti. Bir başkası grevin birkaç güne sona ereceğini söylemişti. Sendika liderleri bir süre sonra bu farklı raporlara az da olsa kredi vermeyi öğrenmiş ve grevin daha uzun süre devam edeceğini ileri sürmüşlerdi³⁴.

Zamanla fabrikatörler birleşmeye başladı. Birkaçı Milwaukee ve Chicago'da diğer fabrikatörlerle buluşmak ve ticaret dergilerinin editörleriyle konuşmak için harekete geçti. George Paine ve diğerleri sendikayla nasıl başa çıkacaklarını çözüp grevi nasıl sonra erdireceklerini bulmak için düzenli olarak toplanmaya başladılar. Bir Perşembe akşamı, 19 Mayıs'ta, böyle bir toplantıda yılın geri kalanında az sayıda işçiyle çalışmaya devam etme kararı aldılar.

³² Crane, *aynı eser*, s. 133-135.

³³ ODN, 21 Mayıs 1898.

³⁴ ODN, 19 ve 20 Mayıs 1898.

Amaçları %50'lik bir üretim seviyesi yakalamaktı. İşçilerin beşte biri grevdeydi ve %50'lik bir seviyeye ulaşılması için bırakan işçilerin yerlerinin doldurulması gerekmekteydi. Üretimi yarıya indirirlerse, sendikayı cesaretlendirirlerdi. Bu yüzden de düşüşün güzel ve gönüllü bir seçenek olduğunu halka açıkladılar. Grevden oldukça memnunlardı ve rahatlamışlardı. Piyasada aşırı stoklanma varken ve piyasadaki yarış, fiyatları iyice düşürmüştükten üretimi kesmek bir fırsattı. Eğer grev olmasaydı zaten birçok işten çıkarma söz konusuydu. Grev, fabrikaların kapatılması veya üretimin yarıya düşürülmesi için güzel bir bahaneydi. Üretimin kesilmesinin şehri etkileyeceği söylenmişti ama bunu grev çoktan yaptı. Gelen siparişler iptal edildi ve iptal edilen her sipariş kentin kaybettiği bir müşteri demekti. Bitmiş olan ticareti tekrar canlandırmak uzun sürecek bir işti.

Paine Şirketi grevde olan işçilerini kovacağını ve yerlerini dolduracağını açıkladı. Her işçinin kendine ait bir zaman çizelgesi vardı ve bu kişisel kayıtlar maaş günlerinde toplanırdı. Böylece aylık ödenecek paralar belirlenirdi. Paine fabrikalarından greve katılan işçiler ödeme günleri olan 16 Mayıs'ta paralarını almaya gitmediler ve şirket 19 Mayıs'ta bütün çizelgeleri istediğini belirten bir açıklamada bulundu. Çizelgeler geri getirildiğinde işçilerin parası ödenecek ve işten çıkarılacaklardı. Eğer grevdeki işçiler işe girmek için yeniden başvuru yaparlarsa önyargısız bir şekilde gözden geçirileceklerdi. Grevcilerin birçoğu açıklamayı dikkate almadılar. Ne çizelgelerini geri götürdüler, ne de paralarını aldılar. O haftanın sonunda 400 zaman çizelgesinden sadece 15'i geri geldi. Şirket yetkilileri buna verilebilecek en iyi karşılığı verdiler ve işçilerin şirketle bağlarının kopmasını istemediklerini varsayarak hareket ettiler. Fabrikatörlerin basın organları tarafından grevcilere haber gönderildi ve grevciler ödemeleri yapıldıktan sonra şirketle hiçbir bağlantıları kalmayacağını öğrendiler. 20 Mayıs Cuma akşamı Sendika Kulübü'ndeki toplantıya Paine Kereste Şirketi'nden George M. Paine ve A.B. Ideson katıldı. T.R. Morgan, Albert Morgan, Carleton Foster, George H. Foster, Harry Gould, Charles W. Radford, Frank H. Libbey ve J.L. Stevenson da o toplantıdaydılar. Enteresan bir şekilde McMillen Şirketi'nden hiçbir temsilci gelmedi. Belli ki daha önce yapılmadıysa bile, bu toplantıda hepsi özel dedektif tutmak konusunda ortak bir karar verdiler. George Paine diğer fabrikatörleri de işe alma ve işten çıkarma politikasının aynısını uygulamaları konusunda ikna etti. İşten çıkarmaların bir sonraki haftanın ilk

günlerinde başlamasına karar verildi³⁵.

Grevin ilk haftasının sonunda, 21 Mayıs Cumartesi akşamı fabrikatörler bir başka toplantı düzenlediler ve *The Northwestern* gazetesinin bu toplantıda bulunmasına müsaade ettiler. Gazetenin, katılan herkesin işçiler sendikasını tanımak dışında grevcilerin bütün isteklerini kabul ettiğini yayınlamasını istediler³⁶.

6. Oshkosh'ta Grev Ateşi

Thomas Kidd greve öncülük etmek için Oshkosh'a geldiğinde işçilerden ve destekçilerinden, ilk haftada gördüğü gibi bir katılım beklemiyordu. Grevcilerin toplu bir şekilde yola çıkmaları pozitif bir hava yarattı ve sayıları beklenenden o kadar yüksekti ki konsey, grevcilerle başa çıkma konusunda utanacak dereceye gelmişti.

Sendika disiplini içindeki ağaç işçilerinin fabrikatörlere, hükümete ve basına karşı sert duruşu diğer yerel işçileri de kendi kolektif duruşlarını düşünmeleri konusunda cesaretlendirdi. Sendikalı demir yolu işçilerinin eğer ağaç işçilerinin talepleri karşılanmazsa çekici arabaları çalıştırmayacaklarına dair olan iddia, grevin ilk gününde değer kazandı. Bunun gerçek olmadığı zaman içinde anlaşıldı ve demir yolunda hiçbir toplu yürüyüş yapılmadı. Yerel ağaç işçileri sendikaları herhangi bir şekilde destek istemediler ama Frank Weber onları dışardan bir yardım istediklerinde alacakları konusunda temin etti. Bıçkıevi işçileri, ağaç işçilerinin yarattığı maaş artışı için olan bu eşsiz fırsatı değerlendirerek grev yapmayı göz önünde bulundurdular. The Conlee Bıçkıevi 19 Mayıs'ta açılacaktı ve yaz için 60'a yakın işçiyi kadrosuna katmıştı. Ama yine de çerçeve, kapı ve jaluzi fabrikalarındaki grev Conlee Bıçkıevi sahiplerini kendi işçileri de greve katılır mı diye korkuya düşürdü. Dolayısıyla açılış planlandığı tarihte yapılmadı. Grevin Oshkosh işçilerini cesaretlendirmedeki etkisi Haziran'a kadar devam etti. Conlee Bıçkıevi de 2 Haziran'da 40 işçisiyle çalışmaya başladı ama 10 gün sonra işçilerin hepsi herhangi bir uyarı vermeksizin işi bıraktı. Daha sonradan ortaya çıktığına göre fabrika sezonluk açıldığında maaş konusunda herhangi bir anlaşma yapılmamıştı ve ilk ödeme günlerinde işçiler günlüklerinin sadece 1.25 dolar olduğunu fark etmişlerdi. İşçilere göre yaptıkları iş en azından günlük 1.75 dolar ederdi ve sonrasında hızlıca yapılan görüşmelerde, şefleri dışındaki bütün işçiler işi bıraktı.

³⁵ OE, 19 Mayıs 1898; ODN, 20 ve 21 Mayıs, 1 Haziran 1898.

³⁶ ODN, 23 Mayıs 1898.

Bırakanların bazıları başka yerlerde iş bulabildiler. Fabrikanın yöneticileri çalışanların hem neden işi bıraktığını hem de kaç işçinin maaş gününde olduğunu bilmediklerini belirtti. Conlee grevcilerinin büyük bir çoğunluğu, ağaç işçilerini Conlee fabrikalarının Morganlar için çalıştığı yönünde bilgilendiren sendika üyeleri idi. Sonuç olarak, çıkan rapora göre ağaç işçileri bıçkıevindeki işçilerin yaptığı kanun dışı grevin ilham kaynağıydı. Thomas Kidd ve konsey bunu inkâr ettiler. Grevi “önceden tasarlanmamış” ve “bağımsız bir hareket” olarak tanımladılar ki bundan dolayı şaşkın olduklarını söylediler. Conlee Bıçkıevi 7 Temmuz’a kadar kapalı kaldı ve işçilerin maaşlarına çok az bir zam yapılarak geri dönmeleri sağlandı³⁷.

Ağaç işçilerinin greviyle oluşan yeni işçi hareketi Oshkosh’ta şaşırtıcı bir ilerleme idi ve sadece grev tehditleriyle meyvesini vermedi, aynı zamanda şehrin tamamında maaş artışı sağlandı. Öfkeli bir vatandaş, grevden önce kilerini temizlemesi için bir işçiyle 0.75 dolara anlaştığı fakat grevden sonra aynı işçinin 1.50 dolar istediğiyle ilgili şikâyetlerini dile getirdi. İşverene göre bu rakam bu kadar küçük bir işe göre oldukça fazlaydı çünkü temizlik işçinin en fazla iki buçuk saatini alacaktı. Bu çeşit diğer hikâyeler, kanaatkâr işçilerle ilgili bazı endişelerin uyanmasını ve yayılmasını sağladı³⁸.

Sendikanın diğer işçileri greve çağırmasının ailelerin gelirleriyle ilgili bir problem olduğu belirtildi. Grevcilerin büyük bir çoğunluğu gündelikçi işçilerle birlikte yaşamaktaydılar. Ödeme yapılmadan uzun süre ayakta durabilenlerin aileleri, karıları ve çocukları fabrikaların dışında, aile dengelerini sağlamak için çalışmaya devam etmişlerdi. Bu da çerçeve, kapı ve jaluzi fabrikaları kapanmışken diğer fabrikaların çalışmaya devam etmesini önemli kılmıştı. Frank Gates tarafından yönetilen Diamond Match Şirketi, ağaç işçilerinin aile üyelerinden olan kadınları çalıştıran şirketlerden biriydi. Grevin başladığı hafta fabrika çalışmasını geçici olarak durdurmuş ve sebebi olarak da stokların oldukça fazla olmasını göstermişti. Çoğu kadın, yaklaşık 200 işçinin işine son verilmişti. Grev yapan 1600’e yakın ağaç işçisinden dolayı kasabada 2000’den fazla başıboş gezen işçi topluluğu oluşmuştu. Aynı zamanda kibrit fabrikasında işsizlik de birçok grevci için hanesel ekonomide ciddi bir etki yaratmıştı. Birçok ağaç işçisinin evlerinden kadın işçi çalıştıran bir diğer şirket

³⁷ ODN, 19 ve 20 Mayıs 1898; OE, 16 Mayıs, 18 Mayıs, 21 Haziran, 6 Temmuz 1898.

³⁸ ODN, 21 Mayıs 1898.

de Oshkosh Tekstil Fabrikası'ydı³⁹. Kadın terziler için verilen maaşlar o kadar düşüktü ki, kadınlar 1895 ve 1898 yılları arasında Tekstil İşçileri Birliği'ni kurmuşlardı. Başkan olarak Lizzie Rosenthal, genel sekreter olarak da Angie Sanborn başa getirilmişti. Sendika yüksek maaş talep etmiş ama şirket bunu reddetmiş ve kadınlar greve çıkarak ayrıcalık kazanmışlardı⁴⁰.

Ağaç İşçileri Konseyi grevi şehirdeki mobilya fabrikalarına doğru yaymak istese de, üyelerinin fikirleri de önemliydi. Grevin ilk günlerinde sendika karargahlarına gelen raporlarda bazı mobilya fabrikalarının çerçeve, kapı ve jaluzi fabrikalarına yardımında bulunduğu öğrenildi. Banderob-Chase, Choate-Hollister, Buckstaff-Edwards, Oshkosh Furniture fabrikalarının sahipleri, grevdeki fabrikaların sahipleriyle yakın bağlara sahipti. Görünen oydu ki fabrikatörler birbirleriyle yardım içindeydi. Konsey bir komite oluşturarak bu ilişkilerin incelenmesini ve ertesi gün rapor edilmesini sağladı. Eğer doğruysa mobilya fabrikalarındaki ağaç işçileri de greve çağırılacaktı. Ancak komite raporuna göre mobilya fabrikası sahiplerinin, işçileri grevde olan fabrikatörlere yardım ettiğine dair bir kanıt bulunamadı. Bu durum, rahatlatmış olmalıdır. Zira ağaç işçilerinin ailelerinin gelirini koruma ihtiyacı, grevi çerçeve, kapı ve jaluzi fabrikalarındaki işçilerle sınırlı tutmayı makul kılmaktaydı. Grevin daha da genişlemesi, şehirdeki iş hayatını tamamen bitirebilirdi. Konseyin tahminine göre mobilya fabrikaları, grev kendi fabrikalarına da yansımaları diye grev hareketi ilk başladığında yardımlarını kesmişlerdi⁴¹.

Thomas Kidd, yerel fabrikaların birbirlerini desteklemelerinden daha ciddi olan problemin Oshkosh dışındaki fabrikalarla imzalanan anlaşmalar olduğunun farkındaydı. Bütün fabrikatörler Chicago, Milwaukee ve diğer birçok yerdekilerle sıkı bir bağlantı içindeydi.

7. Arabulucuların Çabaları

Grevin ilk haftası tarafları bir arada tutmak için arabulucu heyetinden iki görevli Oshkosh'ta kaldı. Heyet her bir fabrikadaki şirket temsilcilerinin, işçi konseyinde yer alan şirket çalışanlarının ve arabulucu üyelerin katılım göstereceği bir konferans düzenlemeyi planlamaktaydı. Arabulucular herhangi bir uzlaşma güvencesi vermeden tüm fabrika sahiplerini ziyaret etti. Fabrikatörler,

³⁹ The Oshkosh Clothing Manufacturing Company, günümüzde "Oshkosh B'Gosh" adıyla bilinen firmanın selefidir.

⁴⁰ ODN, 19 Mayıs ve 23 Mayıs 1898; OE, 23 Mayıs 1898.

⁴¹ ODN, 19 Mayıs 1898.

kendi çalışanlarıyla bir araya gelmeyi kabul etti fakat kesinlikle çalışanları sendikayla görüşmemeliydi. Öte yandan grevciler yalnızca sendika vasıtasıyla anlaşma yapma niyetindeydiler. Heyet üyeleri, fabrika sahiplerinin işçilere karşı dürüst olmayan tutumunu rapor etti ve sendikanın fabrika çalışanlarıyla birebir toplantı yapmasının önemine değindi. Bir işçi ile işveren arasındaki güç farkı, anlaşma için gerekli zemini zorlaştırmaktaydı. Uzlaşma teklifi, sendika tarafından reddedildi⁴².

Arabulucu heyet üyesi R.O Jeardeau, sendikanın teklifi geri çevirmesini çok provokatif bulmuş olmalı ki heyetin objektif tavrının artık gereksiz olduğuna ve kartlarını işverenlerin tarafına oynamaya karar verdi. 19 Mayıs Perşembe, grevin dördüncü günü, *Northwestern*, Milwaukee gazetesinden “*Oshkosh’un marangozları yeterince maaş alıyorlar.*” içerikli bir makaleyi Jeardeau tarafından hazırlanmış bir basın açıklaması şeklinde sunarak yeniden bastı. Onun ifadesine göre; birkaç kişi günlük 0.80 dolar alsa da işçilerin çoğu 1.5 dolar kazanmaktaydı. Bir gün sonra *Enterprise* adına çalışan bir muhabir, sendikanın tepkisini öğrenmek için işçilerin yanına gitti. O esnada marangozlar konseyi günlük sabah oturumundaydı fakat toplantı akışını yarıda kesip muhabiri içeri aldılar. Grevin henüz başında böyle bir demecin gelmesi beklenmemektedir. Jeardeau’nun doğruluk içermeyen ve taraflı raporuna şiddetle karşı çıktılar. Bir işçi “*Biz marangozlar madem günde 1.5 dolar yevmiye alıyorsak neden bir daha 1.5 dolar yevmiye almak için greve çıkalım?*” diye sordu. Sendika, gazetede rapor edilen bilginin aksini kanıtlayabildi. Kimball, 16 yaş üzerindeki bir adamın günde yaklaşık 1 dolar alması gerektiğini; birçok yetişkin erkek marangozun 1 dolardan daha az aldığını ve yetişkin olmayan işçilere ise 0.40 dolar yevmiye verildiğini belgeledi. Kimball, *Enterprise*’tan Jeardeau’nun demecinin reddini yayımlamalarını istedi ve sendika kesin maaş bilgilerini ortaya koymayı teklif etti. Çünkü halk eğer Jeardeau’nun belirtmiş olduğu marangoz yevmiyesi oranlarına itibar ederse, kamu görüşünün grevciler karşıtı olması ihtimalinden çekinilmekteydi⁴³.

Yerel bir keşiş olan S.H Anderson⁴⁴, yerel maaş seviyesi hakkındaki çatışmalı iddiaları araştırmak adına tüm sorumluluğu üzerine aldı. Anderson uzun bir süre Oshkosh’ta cemaati çoğunlukla profesyonel iş adamları olan kiliselerce rahatsız edildi. Metodist Kilisesi, Main ve Merritt Sokakları’nın

⁴² ODN, 16 Mayıs ve 16 Haziran 1898.

⁴³ OE, 20 Mayıs 1898; ODN, 20 VE 21 Mayıs 1898.

⁴⁴ Oshkosh’taki ilk Metodist Episkopal Kilise rahibi.

köşesindeydi. Anderson da seçkin bir mevki olan Washington Sokağı'nda ikamet etmekteydi ve grev patlak verdiğinde sürekli sendika karşıtlarına maruz kaldı. Ona farklı bir perspektif kazandırabilecek sendikacı ve işçilerle hiç kontak kurmamıştı. Nehrin karşısına geçip grevciler ve grev gözcüleriyle buluşmak için yola koyuldu. Ardından kendine sorumluluk edindiği yevmiye problemini araştırabileceği yer olan bir sendika toplantısına katıldı. Marshall Kimball'ın davetiyle, 21 Mayıs Cuma günü Turner Hall'daki öğlen seansına geldiğinde grev altıncı günündeydi. Yaklaşık 800 işçi vardı ve Anderson konuşmak için izin istedi. Anderson bu zamana dek ortaya koydukları davada emin adımlarla ilerlemekte olanları tebrik etti, bu konudaki barışçıl tavırları ısrarla tavsiye etti. Cemaatinde hiç işçi bulunmaması hakkındaki yakınmasını dile getirdi. İkinci bir toplantıya davet edildi ve tekrardan konuşma yaptı. Yevmiye oranları hakkındaki çözümlemeler ile ilgili açıklamalarda bulundu. Sandık başkanı toplantıda bulunan herkese, günde 1.50 veya üstünde kazanan var mı diye sordu. 18 kişi ayağa kalktı. 1 doların üzerinde kazananları sorduğunda ise dokuz kişi daha ayaktakiler kervanına eklenerek sayı 27'e ulaştı. Ardından 1 doların altında kazananları sormasıyla, 900-1000 arası sayıda salonu tıka basa dolduran işçiler bütün bir vücut halinde ayağa kalktı. Birkaçı çalışma çizelgelerini kürsüye attı ve böylece vaiz, işçilerin aldıkları yevmiyeyi kendi gözleriyle görüp okuyabildi. Yılda 250 dolar kazanan genç bir adam evlenmek istiyordu ama ihtiyaçlarını karşılaması gereken bir annesi vardı ve ev kirası aylık 6 dolardı; tek başına bir aileye bakacak durumu yoktu. Maaş verileri toplamada kullanılan bu metot ilmi değilse de etkiliydi. Anketin dayandığı temellere ve işittiği anekdotsal kanıtlamalara göre, Anderson bu inançlı, saygı ve desteğe ihtiyacı olan insanların büyük bir çoğunluğunun fakirlik çektiği sonucuna vardı. İşverenler kendi çıkarları adına bir araya gelebiliyorsa, işçiler de aynı doğrultuda bir araya gelip haklarını arayabilmeliydi. Toplantıdan sonra Anderson'a neden işçilerin "*bir sınıf olarak*" Metodist Kilisesi'ne katılım göstermediği soruldu ve papaz da nüktedan bir şekilde vaaz veya kilise korosunun kalitesi yüzünden olsa gerek cevabını verdi. Kimball, tüm ciddiyetiyle, ağaç işçilerinin büyük bir bölümünün Anderson'ın kilisesinde bulunmaya değer kıyafetlere sahip olmadıklarını düşündüklerinden diyerek papazı düzeltti⁴⁵.

Anderson, işçilerin içinde bulunduğu kötü koşulları kuzeydeki cemaatinin dikkatine sunmaya karar verdi. 22 Mayıs Pazar akşamı, "*İsa'dan Oshkosh'taki*

⁴⁵ Crane, *aynı eser*, s. 139-140.

Grevcilere Mesaj” başlıklı bir vaaz okudu. Metodist mabedi dolup taşmaktaydı. İşverenler, basın temsilcileri, cemaatin düzenli katılımcıları ve halkın genelinden oluşan ilgili üyelerin yanı sıra birçok grevci de merasime katıldı. Greve dair tarafsız olacağının sözünü vererek açılış yaptı ve insanlığın kardeşliği üzerine öğütlerle konuşmasına devam etti. Herbert Spencer, Herny George, Adam Smith ve ayrıca kutsal kitaptan seçilmiş pasajlardan alıntı yaparak, Oshkosh grevinin mahalli bir mesele olmadığını aksine bir dünya hareketinin parçasını olduğunu ileri sürdü. Sermaye ve işçiler arasındaki sayısız mücadele, “zor zamanlar” olarak idrak edilmişti ama bilhassa Oshkosh hareketi bu davada bir umut ışığı idi. Çalışan sınıflar isteklerini genişletiyorlardı ve bu, toplumdaki medenileşme çabasıydı. İşçiler sadaka dilenen acizler değildi. Onlar istihkaklarının adilce ödenmesini isteyen özgür insanlardı. Oshkosh insanları kendilerine yerel işçilerin durumunun 15 yıl öncekinden daha iyi olup olmadığını sormalıydılar. Anderson, iş dünyasının yüksek yevmiyeler vermeye muktedir olup olmadığını tartışmadı ama işçi yevmiyelerinde 1892’den bu yana bir düşüş yaşandığından emindi. İşverenler, kontrolleri altında tutamadıkları ama sahip oldukları üretim makinelerinin ürünler verdiği ve makineleri kullanan işçilerin yevmiyelerini belirledikleri devasa sistemin bir kurbanı olduklarını varsaymaktaydılar. Nefsi müdafaaları için organize olma hususunda da kendilerini özgür hissettiler ve aynı şekilde işçiler de organize olma hakkına sahip olmalıydılar. Cemaatinin üyesi olan zengin kesim kendisini işçilerden izole etmişti fakat Anderson grevcileri ziyaret edip toplantılara katıldı ve bu temaslardan öğrendiği bazı acı hikâyeleri gün yüzüne çıkardı. 1.25 dolardan 0,80 dolara gerileyen yevmiye kesintisinden mustarip bir işçi %36’lık bir düşüş tecrübesi yaşamıştı. Cemaattekilere yılda %36’lık bir yevmiye kesiği yediklerinde tıpkı şimdi grevde olan işçiler gibi harekete geçip geçmeyecekleri soruldu. Anderson, herkesin içinde bulunduğu endüstriyel kapitalizmin bencillik üzerine kurulduğunun sonucuna vardı⁴⁶. Oshkosh’taki diğer din adamları, maalesef Anderson’ın kapitalist sistem eleştirisine destek vermedi. Grev sona yaklaşıyorken, *The Enterprise* yalnızca Anderson’ın işçilere kilisesinin kapılarını açtığından, onlara yakın durduğundan ve işçilerin safında eğilim gösterdiğinden bahsetti. Belki de Oshkosh’ta verdiği vaazı pratiğe döken tek papaz, Anderson idi.

⁴⁶ ODN, 21 Mayıs 1898; *Oshkosh Weekly Northwestern* (Kısaltma: OWN), 28 Mayıs 1898; OE, 23 Mayıs, 21 Temmuz ve 26 Ekim 1898; *Times*, 26 Ekim 1898.

8. Direnişin Uzun Vadede Zorlukları

Grevin ilk haftasının bitiminde, bir süreliğine hayata geçirilmeye başlanacak bir model oluşturuldu. Ne işverenler ne de sendika temsilcileri bir çözümleme için birbirine yaklaşıyordu. Her iki taraf da agresifliğe yönelen bariz eğilimler göstermeksizin gidişatı korudu. Sendika toplantıları geniş kitlelerin katılımıyla devam etti⁴⁷. Marshall Kimball, muktedir ve kararlı lider olarak ortaya çıktı. Basına her gün röportaj verdi ve *Enterprise*'ın Oshkosh editörüyle karşılıklı bir güven ilişkisi kurdu. Sendika yevmiyeler hakkında gayriresmî veri toplamaya devam etti. Toplantılarından birinde, bir muhabir de oradaydı ve her bir işçiye aldıkları yevmiye miktarını sordu. Toplantıda 187 grevci vardı ve 87'si günde 1 doların altında, 36'sı ise günde 1 dolar kazanmaktaydı⁴⁸. Yevmiyeler hakkında yapılan gelişigüzel örneklemeler %70'lik bir bölümünün karın tokluğuna çalıştığını göstermekteydi. Sendika üyelikleri grevin ilk iki günü hızla artışa geçti ama üçüncü günde listeye yalnızca 40 kişi eklendi. Sendika liderleri bu zamana dek tüm ağaç işçilerinin sendikaya üye olmuş olmalarını ummaktaydı. Grevcilerin herhangi bir düzensizliğe karşı tetikte olmalarını ve sokaklarda toplanılmaması gerektiğini tekrar dikte etti. İş bırakmanın ikinci gününde *Northwestern* şehre gelen bir ziyaretçinin bu şehirde süregelen bir grev olduğunu anlamasının çok zor olacağına dikkat çekti. Kentin sokaklarında gezinen kalabalıklar yoktu ve pazartesi günü bolca görülen grevcilerin hafta ortasına kadar esamesi okunmadı. Birçoğu balığa gitti. Biri "*Tanrı bizimle ve bizlere balık tutmak için güzel bir hava verdi.*" dedi⁴⁹.

İşçiler başıboş gezmeye alışmadı ve günler onların ellerinde ağırlaşmaya başladı. Sendikadaki toplantılardan arta kalan zamanda kendi bahçelerinde çalışıp yıllardır süregelen iş hayatı yüzünden önemsenmemiş ev aksaklıklarını giderdiler. Zaman geçirmek ve eve yemek götürmek için balık tuttular. Grevin ilk günlerinde moraller yüksekti ve iş bırakma bir macera gibi görüldü. Yaz mevsimi yaklaştığından yakıt edinme konusunda bir endişe yoktu. Ev sahiplerinin çoğu kira için bir süre beklemeye hazırlardı. Çocuklar, hakları için sabit ve inatçı bir mücadele vermeye adanmışlardı. Günlük sendika toplantıları kendi aralarında birikimlerini paylaşma ve sınıf bilinci geliştirmede etkili oldu. İlk defa Oshkosh'ın endüstriyel devriminde işçiler artık dikkate alınacak bir güç

⁴⁷ ODN, 18 ve 19 Mayıs 1898; OE, 19 Mayıs 1898.

⁴⁸ Toplantıdaki diğer işçilerin günlük kazançları dolar bazında şöyleydi: 21 işçi 1.12-1.15 arası; 34 işçi 1.25-1.37 arası; 11 işçi 1.50-1.75 arası.

⁴⁹ ODN, 16, 17 ve 18 Mayıs 1898; OE, 16 ve 17 Mayıs 1898.

olduklarını anladılar. Önceden “*haddini bilen*” işçiler, grev sürecinde özgüven kazandılar.

Yerel işverenler ve muhafazakârlara göre; sendika ve grevciler kapitalizmi yıkmak adına sosyalist buyrukların veya hükümeti yıkmak için anarşist bir dürtünün etkisiyle kendilerinden geçmişlerdi. Grevdeki işçiler ise bu düşünceyi yersiz bir korku olarak görmekteydi ve kollarındaki şerit rozetlerde “*yaşa ve yaşat*” mottosuyla bunu protesto ettiler⁵⁰.

Thomas Kidd, bölgede olduğu sürece basına günlük demecini verdi. Grevciler erken bir çözümleme beklemiyordu ve “*tüm yaz sürececek olsa bile*” önceden talep etmiş olduklarını directmeye kararlıydılar. Grevcilerin tarafında hiçbir tedirginlik belirtisi yoktu. Şimdilik ihtiyaç duydukları paraya sahiptiler ve daha fazlasını alacaklarına dair ant içmişlerdi. Kidd’e göre grev herhangi birinin başlangıçta düşündüğünden daha ehemmiyetli bir hal almaktaydı. Ulusal tepkiyi celbedecek eylemleri düzenleyen işçiler gibi adlarını duyurmuş değillerdi ama sendikacılık tarihindeki en büyük grevlerden biri olduğu aşikâr⁵¹.

Thomas Kidd bir yabancıydı. Ne yerel bir kimliği vardı, ne de halk tarafından saygın görülmekteydi. Ama kısa zamanda halkın gözünde geçerli bir meşruiyet kazandı ve 1898’de şehrin bu denli yüzleşmiş olduğu sorunlarda kendisinin hızla otoriteleştirilmiş olmasının tadını çıkardı. Tutucu bir toplumda grevin öncüsü olabilecek doğru bir sendikacıydı. Kapitalizme karşı sosyalist devrimler aramadı ama samimi bir şekilde kendince adaletsiz ve tacizkâr olanın karşısında durdu. Gerekecek kadar sert bir üslup takınmadı, içi boş hamleler yapmadı ve muhalefeti şeytanlaştırmaktan kaçındı. O, “*sesini duyurmanın*” önemini anlamıştı ve grevciler için halk sempatisini basını kullanarak elde edip garantilemeye çabaladı. Grev boyunca, çeşitli buluşmalarda haftada dört konuşma yapmayı kendine âdet edindi ve sürekli barışçıl düzenlemeler talep etti. Kidd, grevcilere silah taşımamalarını ve barlara gitmemelerini tembihledi⁵². Onun işçi davasına gösterdiği bağlılık ve samimi üslubu, Oshkosh işçileri arasında heyecan ve bağlılık duygularını teşvik edip Kidd’i grevde önemli bir güç unsuru yaptı.

⁵⁰ OE, 17 ve 19 Mayıs 1898; ODN, 18 ve 29 Mayıs 1898; Moloney, *aynı rapor*, s. 14-15

⁵¹ OE, 18 Mayıs 1898; ODN, 19 Mayıs 1898; Frederick Shipp Deibler, *The Amalgamated Wood Workers’ International Union of America: A Historical Study of Trade Unionism in its Relation to the Development of an Industry*, Madison 1912, s. 148; Moloney, *aynı rapor*, s. 77.

⁵² ODN, 25 Ekim 1898; OE, 25 Ekim 1898.

9. Ağaç İşçilerinin Oshkosh'tan Göçü

Sendika ve yerel grevciler günbegün işsizlik, hayal kırıklığı ve sefaletin temsilcileri olmuşlardı. Kidd, çok geçmeden sendika sırlarının güvenliğinden şüphelenmiş, gizlilik ve sendika demokrasisinin gereklilikleri arasında ince bir çizgide durmuştu. Ajanlar onun deneyimlerince yeni türemişlerdi ve o, çözüm arama sürecinde kararlı grevcilerine uzak fabrikalarda iş bulmak için çabalamıştı.

İş bırakma eylemi haftalar boyu sürdüğünden, şartlar birçok eylemciyi yıprattı. Sendika anlaşmasından sonra yaklaşık 200 işçi McMillen'da çalışmaya başladı. Bazıları fabrika bölgesinin dışında kalan yerlerde mahalli işler edindi. Büyük bir bölümü ise bölgeyi terk etti. Yaklaşık 125 işçi, *Chicago* ve *Northwestern Demiryolu* adına Manitowoc yakınlarına yapılacak bir demiryolunda inşaat işçisi olarak çalışmak üzere işe alındı. Ağustosun ortasında 40 kişilik bir grup Woodruff kasabası ormanlarında çalışmak için kentten ayrıldı. Onları işe alan temsilci, daha sonra tekrar gelip Kuzey Wisconsin'da ağaç kesme işinde çalıştırılacak işçiler alacağını duyurdu. Grevin başlangıcından bu yana Thomas Kidd aktif olarak sendika hazinesinde “*kaybedileni hafifletme*” niyetiyle olabildiğince grevciye marangozluk işi bulmaya çalıştı. Boş gezen adamları istihdam ettirmeyi başardı ve dolayısıyla kalan grevcilerin gücü arttırıldı. Kidd, işçilerin istihdamını sağladığı gibi onların yeni iş yerlerine gitmeleri için ulaşım imkânları da sundu. William Roche'nin Muscatine şehrindeki fabrikası, grevin başlarında Oshkosh'tan iki grup işçi aldı ve sonra sendika buraya transfer edilen işçi sayısına katkıda bulunacak üç kalifiye tamirciye de iş ayarladı. 1 Ağustos sabahı, 10 kişilik bir grup Oshkosh'ı öfkeyle terk edip yeteneklerini pratikleştirip maaşlarını alabilecekleri yerlere doğru hareket ettiler. İki gün sonra başka bir 10 kişilik grup sendikanın ulaşımı sağlamasıyla oradan ayrıldılar. Kidd, göç edecek üç işçiye bilet aldı ve Illinois'te iş bulmak için yedi kişiye daha ulaşım imkânı sağlamayı planladı. Şef Weisbrod, eyaletin bir diğer kenti olan Antigo'dan 100 işçi talep eden ve aylık 22-30 dolar aralığında maaş vereceğini söyleyen bir teklif mektubu aldı. Dakota ve Minnesota'dan da talep vardı. Ağaç işçilerinin çoğu kentte umut vaad eden bir ortam göremediğinden göçe yöneldi. Yedi işçi Oshkosh'taki evlerini satıp atölyeleri bütünüyle bıraktı ve aileleriyle Abbotsford⁵³ çevresindeki tarlalara yerleşti. İşçilerin büyük bir bölümü Wisconsin eyaletine bağlı Appleton ve

⁵³ Abbotsford, günümüz Kanada sınırları içinde Britanya Kolumbiyası eyaletinin belediyelerinden biridir. Karayolu ile Oshkosh'a 30 saat mesafededir.

Ripon ile diğer bölge kasaba ve köylerinde iş buldular. Birçoğu günde 2-2.50 dolar kazanmaya başladılar. Aslında iyi maaş veren mevkiler Oshkosh'tan daha küçük nüfus merkezlerindeydi. *The Enterprise*, iyi maaş alan göçmen işçilerin paralarını boşa harcıyıp harcamadığı sorusunu haberleştirdi. Cevap “hayır”dı. İşçiler zenginleşme yolunda ilerlemekteydi. Haziran'dan Ağustos'a kadar göç devam etti. 1898 Grevi süresince Oshkosh'tan 700-800 ağaç işçisi göç etti. Çalışan sınıf topluluklarının bulunduğu hemen her sokakta, kiralık veya satılık tabelaları vardı. Yörenin havası terk edilmişlik ve kasvet duygusu vermekteydi. *The Enterprise* yüzlerce birinci sınıf işçinin, mülk sahibinin, vergisini ödeyen örnek vatandaşın ailesini de yanına alarak veya onları arkada bırakarak iş arama umuduyla Oshkosh'tan göçmesini hayıflanarak yazdı⁵⁴. Böylesine bir göçle, Oshkosh kaybeden konumuna düştü.

10. Göç Etmeyen Grevcilerin Direnişi

İş bırakan grevcilerin Temmuz ayındaki problemleri, yiyecek temin etme imkânlarının bulunmamasıydı. Fabrikaların kapanmasıyla büyük bir çoğunluk başka işler buldu ve sendika desteğine ek olarak bu işlerden para kazanıp kıt kanaat geçinmeye çalıştı. Konsey tarafından oluşturulan yardım komitesi, zor durumda olan grevcilerin ailelerine el uzatmakla görevliydi. Bölgedeki bir işçi kooperatif dükkânı ile sendika toptancı kolektifi yiyecek ve diğer gerekenleri sağlama konusunda yardım etti. Ev sahiplerine ödeme yapamama tehlikesinde olanlara tahsilat yapıldı ama çoğu ev sahibi grevcilere sempati beslediğinden kiracılarına kolaylık sağlamaktaydı. Evden atılan kiracılara, sendika kalacak yer tahsis etti. Boş olan grevciler ise bahçe işleriyle, balık tutmakla, istiridye toplamakla, çocuklarıyla batı yakasına giderek tavşan avlamakla zaman geçirdi⁵⁵.

Birçok ağaç işçisinin hane halkı, farklı işlerde çalışarak grev boyunca en azından ev ekonomisine katkıda bulundular. 18. Cadde'de ikamet eden Lehmann ailesinden Albert, Paine Fabrikası'nda; Clara sicim fabrikasında; Mary manifatura işinde çalışmakta ve Annie ise ev işlerine bakmaktaydı. Paine'de çalışan Oregon Caddesi'ndeki Moser ailesinin reisi Paine'de işçi iken küçük oğlu Toby tabut fabrikasında, Annie ise kibrit fabrikasında çalışmakta ve Elizabeth Moser ise evle ilgilenmekteydi. 5. Cadde'de oturan işçi Carrie Zilkie

⁵⁴ ODN, 3 Ağustos 1898; OE, 18, 19, 21, 26 Temmuz 1898 ve 1, 3, 8, 16, 18 Ağustos 1898; Moloney, *aynı rapor*, s. 23.

⁵⁵ OE, 2, 18, 21, 25 Temmuz 1898.

geniş bir aileye sahipti: Albert, Foster-Hafner'da; August sicim fabrikasında; Emil ve Ida tabut fabrikasında çalıştı ve Michael da bahçıvanlık yaptı. Aynı caddede ikamet eden Frank Schomer, Williamson-Libbey'de; Henry, Wisconsin Central Demiryolları'nda; Jacob ise Morgan'da işçiydi. Kate de ev işleriyle ilgilendi⁵⁶. Yani işçiler aile fertlerinin başka işlerde çalışması, bazı kişisel bağış ve yardımlarla sendikadan aldıkları destekler sayesinde ayakta kalmayı başardılar. Böylece grev yaz boyu devam etti.

11. Fabrikaların Tekrar Açılacağı Duyurusu

Temmuz ayı boyunca, işverenler büyük meblağda para kaybettiler. Taşeron işleri Oshkosh dışındaki yevmiyelerin yüksek olmasından ötürü pahalıya gelmekteydi. Bu yüzden yerel fabrika sahipleri başka yerlerden atölyeler satın alarak ve onları tekrardan müşterilerine satarak doldurma işler yaptı. McMillen karteli sendikayı devre dışı bırakma arzusundaydı. Bu şirket oldukça büyük bir iş gücünü yönetmekteydi ve belli departmanlardaki ihtiyacını gece işçileriyle takviye etmeyi düşündü. McMillen'in gece-gündüz çalışma potansiyeline sahip olması ve rakiplerinden daha fazla iş alması diğer altı büyük fabrika sahibini, grev kırılana dek işletmelerini kapalı bırakmaları gerektiği yönünde düşünmeye sevk edebilirdi. Ama aksine Ağustos'un 1'inde açılış yapacaklarını duyurdular⁵⁷.

Fabrika sahipleri sendikanın elinde bulunan kalifiye işçileri kalifiye olmayanlardan ayırmak için bir böl- yönet stratejisi buldu. McMillen ayaklanmasından kısa bir süre sonra atölye sahipleri, Bohemyalılara karşı kendi kiralama pratiklerinde ayırım yapmaya karar verdiler. Çünkü Bohemyalı göçmenler Haziran isyanının başkahramanlarıydı. Böylesi bir etnik ayırımdan kalifiye olanlar hariç tutulacaktı ki salt Bohemya karşıtlığından vazgeçilerek sadece kalifiye olmayan etnik grup mensuplarına yönelik ayrımcılık politikası uygulanacaktı. Temmuz sonlarında yerel ağaç işçisi eksikliğini gidermek için Avrupa'dan kalifiyesiz eleman getirileceği bilgisi mülk sahiplerine bildirildi. Grevden önce atölyelerde çalışmış olan kalifiyesiz işçiler yabancı işçilerle kolayca yer değiştirilebilirdi. Bu bilginin yayılmasının ardından, mal sahipleri tüm fabrikaların açılacağını ve grevciler arasında tekrar işe alma hususunda hiçbir ayırım gözetilmeyeceğini duyurdu⁵⁸.

⁵⁶ Fazlası için bk. John V. Bunn, *Bunn's Oshkosh Directory 1898-1899*, (Mart 1898), Oshkosh.

⁵⁷ ODN, 4 Ağustos 1898; OE, 2 Ağustos 1898; ODN, 6 Ağustos 1898.

⁵⁸ OE, 2 Ağustos 1898.

Northwestern, haftanın sonunda yeni işçilerin tezgâh başına geçeceğini, eski işlerine dönmek isteyen grevcilerin acele etmelerinin kendi lehlerine olacağını söyleyen “*tecrübeli ve güvenilir*” ismi belirtilmemiş biriyle röportaj yaparak işverenlerin değişen politikasına köşelerinde destek çıktılar. Sonrasında ne olacağı ise bu isimsiz işveren tarafından söylenmemişti. Editör işçilerin işe dönmeleri konusunda daha fazla bildiri yayımlamayacaklarını fabrika sahiplerine ilettiler. Grevciler daha fazla direnmeye devam ederlerse, onların yerine “*dışardan gelen işçiler*” yerleştirilecekti. Üstelik bu açılış geçen seferki gibi fiyaskoyla sonlanırsa, tüm atölyeler ilkbahara kadar kapalı kalacaktı⁵⁹.

Paine Kereste Şirketi’nin açılış bildirisi, boş istihdamları dolduracak ehil işçiler arandığını ve yevmiye oranlarının sezonun sonuna kadar önceki gibi kalacağını duyurmaktaydı. Eğer Ağustos açılışı başarısızlığa uğrarsa, işçiler ve halk sorumlu tutulacaktı. *Enterprise*’ın editörü, George Paine’in ihmalkârlığını şehrin üzerine mal etmek niyetinde oluşuna sinirlenmişti⁶⁰.

Açılış tarihi 1 Ağustos’tan 3 Ağustos’a ertelendi çünkü Buffalo Bill’in⁶¹ *Vahşi Batı Gösterisi* 2 Ağustos’ta şehre gelecekti. Halkın, sahnelenen Kızılderili katliamı ve süvarilerin kurtarılması heyecanından arınıp sakinleşmesine ihtiyaç vardı⁶². Bill şehri terk ettiğinde, George Paine’in gösterisi başlayacak ve makineler tekrar faaliyete geçecekti.

Özel dedektifler ve ajanlar hâlâ Altıncı Bölge’deydi. Fabrika sahipleri atölyeler açıldığında çetelerin tekrar ortaya çıkacağını bilgisini aldı. Bu beklenen karışıklık hazırlığında, birkaç fabrika sahibi şerif Lamberti’la bir toplantı düzenleyip ondan işçilerini ve mülklerini korumaları için özel bir ekip tahsis etmesini istedi. Lamberti bunu kabul etti ve açılıştan önceki günün ikinci vaktinde yaklaşık 35 kadar özel birlik bölgeye intikal etti⁶³. George Paine ise fabrikasının kapısında sendika tarafından uygulanacak olası grev gözleme sistemini engellemek için yasal bir yol aramaktaydı. Bir mahkeme emri Chicago’daki Eugene Debs’ Demiryolları Sendikası’nın Pullman Şirketi’ne karşı yürüttüğü grevi kırmakta etkili olmuştu. G. Paine bunu değerlendirerek Kidd ve sendikasının sonunu getirerek grevi kıracak bir resmi emir çıkarması için bir yargıç bulmaya karar verdi. Böylece polis ekibi, tesisin çevresindeki

⁵⁹ ODN, 4 Ağustos 1898.

⁶⁰ OE, 1 Ağustos 1898; ODN, 4 Ağustos 1898.

⁶¹ “*Buffalo Bill*” lakabı olup asıl adı William Frederick Cody (1846-1917)’dir.

⁶² Prominent Actors Kataloğu, Oakland Halk Kütüphanesi Tarih Koleksiyonu, no. 6.

⁶³ OE, 1, 2, 5 Ağustos 1898.

herhangi bir toplanmayı yasaya ihlal olarak görüp grupları dağıtabilirdi. Paine, “şehrin ve ülkenin altını üstüne getirdi” ama aradığı yetkiliyi bulamadı⁶⁴. Bunun başarısızlığıyla Paine kendisine sadık olan işçilerini özel kuvvetlere atayarak mülkünde nöbet tutulması ve başvuru yapan işçilerinin korunmasını sağlamaya çalıştı⁶⁵. Atölye sahipleri de avukatlar tarafından oldukça resmi bir dille kaleme alınmış bir halk beyannamesini belediye başkanı Hon. A.B Ideson’a gönderdiler⁶⁶.

Beynamede zaman zaman şehirde oluşan çeteleşme veya isyan, uygulanan yıkım ve zarar, imza atan her bir kişiye yöneltilen bu minvalde kışkırtma ve tehditler mal sahipleri tarafından hatırlatılmıştı. Özellikle çeteleşme ve isyan zaten işverenlerin elemanlarını işlerinden etmesiyle tehdit, şiddet, hakaret ve etkili bir blokajla çalışanların işe gitmelerini, tesislerde çalışmalarını önleyerek bazı mal sahiplerine büyük hasarlar vermişti. “Çeteleş veya İsyan Et” söylemi yerine işverenler “Canlan ve Devam Et” demektedir. Beyanname yetkililerin dikkatine sunulmuştu. İşverenler imha ve zarardan söz ederek grevcileri eyalet yasalarının 938. Bölümü’ne istinaden sorumlu tutmuşlardı⁶⁷. Beynamede iddia edilen mülkün fiziksel olarak imha edildiği ibaresi yanlıştı. Bu denli bir hasarın tek kanıtı McMillen’in çitleriydi ve McMillen yetkilileri bu halk beyannamesini imzalamamıştı. Radford ve Paine’deki yangını başlatan grevciler hiç kanıt bırakmamışlardı. Buna rağmen Yıldızlı Çağ’daki bir mülkiyet avukatı için, sosyal sınıflar dikkate alındığında bu varsayımlar kıymetliydi. Bu durumun Marshall Kimball ve Oshkosh’un sendikalı insanlarını gücendirmiş olması muhtemeldir.

Atölye sahiplerinin Ağustos girişimine cevaben, sendika 1 Ağustos 1898 Pazartesi sabahı toplandı ve günün çoğunu merkez binasında geçirdi. Grevciler arasında da olağan aktiflikten fazlası vardı. “Kilit adamlar”, ana caddenin alt tarafında toplandılar ve tüm konuşmaları açılış bildirisi hakkındaydı. Thomas Kidd, AFL kurucusu Samuel Gompers’ten şehre dönüp krizi yönetmesinde kendisine yardım etmesini rica etti ama Kidd’in ifadesine göre sendika başkanı

⁶⁴ OE, 2 Ağustos 1898; Moloney, *aynı rapor*, s. 28-29.

⁶⁵ G. Paine’nin özel güvenlik ekibinin başında oğlu Edward Paine vardı. Ekibin diğer üyeleri fabrika ustabaşlarından Ernst Remer, August Koehn, A. J. Fredenburg; usta Charles Wood; işçilerden Harry Delgeye, Bion W. Thew, Jesse Mantz; kâtip Stanton Foote; Dan ve John Harmon idi. Kişiler hakkında ayrıntı için bk. *Bunn’s Oshkosh Directory (1898)*.

⁶⁶ Bu beyanname Willimason-Libbey, Hafner-Lothman, Gould, Radford Brother, Morgan ve Paine şirketleri tarafından imzalanmıştı.

⁶⁷ OE, 1 Ağustos 1898; ODN, 2 ve 3 Ağustos 1898.

oldukça meşguldü. Oshkosh'a gelmek yerine bir mektup yazarak olası zafer veya yenilgi sorumluluğunu yerel sendika üyelerinin omuzlarına yükledi. Önemli bir müsabaka geçilmek üzereydi ve Gompers, ortaya konulan cesur mücadele sayesinde işverenlerin açgözlülüğüne rağmen bir zafer kazanılacağını ummaktaydı. Oshkosh'un ve ülkenin ağaç işçilerinin kısa bir süreliğine daha birlikteliği sağlaması bir ömür boyu gelişme ve özgürlüğün kapıları açmak anlamına gelmekteydi. Kidd, basına hiçbir sendika üyesinin işe geri dönmeyeceğini söyledi. 1 Ağustos'a gelindiğinde, yani grevin 12. haftası, yaklaşık 600 grevci hâlâ Oshkosh'taydı. Yalnızca iki grevcinin eski yevmiyeyi kabul ederek işe geri döneceği basına bildirildi. Ama çoğunluğun kanaatine göre pek çok işçi eski işyerlerine geri dönecekti. Bazıları ise bu açılış girişiminin de başarısızlıkla sonuçlanacağını düşünmekteydi⁶⁸.

12. Ağustos Açılışı

O kaçınılmaz açılış günü gelip çatığında, ağır yağış kenti esir almıştı. O zamana kadar grevi konu edinmemeye gayreti gösteren *Northwestern*, Kuzey ve Güney Dakota pazarı için sicim üreten Wisconsin Grass Twine Şirketi'nce planlanan eylemin ağır yağış yüzünden iptal olmasına geniş yer ayırdı. Hava durumunun müsaade vermesi halinde eylem gelecek hafta yapılacaktı⁶⁹.

Grev gözcüleri, 3 Ağustos 1898 sabahında işe geri dönenlerin kaydını tutmak için fabrikaların önündeydi. Paine ve Morgan şirketleri, sokak boyunca toplanan grupları uzak tutmak için kapılara polis takviyesi almışlardı. *Northwestern* bundan sonra polis memurlarının daha katı olacaklarının ve fabrikanın önlerinde toplanan grevcilerin sorgusuz sualsiz dağıtılacağını uyarısını yaptı. Bu durum illegaldi çünkü Paine Şirketi resmî bir belgeye sahip değildi ve eyalet hukukuna göre grevcilerin gözcülük yapabilme hakkı mevcuttu. Eğer bir sorun çıkarsa bunun yüksek ihtimal Paine'de olacağı düşünüldü ama orada da ciddi bir durumla karşılaşılmadı. Altı sivil polis memuru Paine'nin West Algoma ve Algoma Street kapılarında nöbeteydi ve hiçbir grev gözcüsüne etrafta bir dakika durma izni bile verilmedi. Morgan fabrikası ilan edilen antlaşmaya göre saat sekizde çalışmaya başladı. Fabrika açılmadan önce güneyli bir kalabalık fabrikanın çevresinde toplandıysa da polis tarafından dağıtıldılar⁷⁰.

⁶⁸ OE, 1 Ağustos 1898; Moloney, *aynı rapor*, s. 26.

⁶⁹ ODN, 5 Ağustos 1898.

⁷⁰ Crane, *aynı eser*, s. 351.

Ağustosta işe dönen işçi sayısı hakkında raporlar farklılık göstermekteydi. Paine Şirketi, Temmuz'da 95 işçiyle kapanan fabrikanın şimdiki açılışında 150 işçisi olduğunu iddia etti. Morgan yetkilileri fabrika düdüğü çaldığında kapıda yaklaşık 70 işçi olduğunu ve dahasının sabah boyunca iştirak ettiğini dile getirdi. Grev gözcüleri ve polis iddia edilenlerin yarısı kadar ancak sayabildi. Erken bir gruplaşmayla karşı karşıya kalan kuzeyli Morgan çalışanları teker teker ve gruplar halinde Light Street sokağından karşıya geçmekteydiler. *Northwestern*'e göre, işçiler sefer taslarını sallaya sallaya köprüden karşıya geçtiler ve işe başlamaya kararlıydılar. Herhangi müdahaleyle karşılaşmış olma ihtimalleri gayet düşüktü. Morganlara göre; birçok ağaç işçisi işe dönme konusunda hevesli fakat gergindi. Korkmaktaydılar ve onlara herhangi zarar verilmeyeceği garantiye alındığı vakit günbegün işe geleceklerine şüphe yoktu. Radford'da önceden kiralanmış işçiler işe gitti; diğer işçilerse ofise müracaat ettiler. Fabrika, azımsanamayacak miktarda işçiyle sabah saat yedide açıldı. Firma sözcüsü, tahmin ettiklerinden daha fazla işçi katılımından duyduğu memnuniyeti dile getirdi ve gün boyunca ilaveten başvuranlar oldu. Williamson-Libbey'de işçiler ofise gidip *"uzlaşmış bir vaziyette"* giriş biletlelerini aldılar ve teker teker fabrikanın kapısından içeriye girdiler. Fabrika sabah 8.30'da faaliyet göstermeye başladı. Gould'da ise küçük bir işçi grubu işe geldi ve söylenenlere göre gün boyunca da katılımlar yaşandı. Foster'da sadece sekiz işçi işe geldi ve tesisi faaliyete geçirmek için yetersiz bir güçtü. Konuşmacı ıslak zemin şartlarının çalışmaların yapılmasına ket vurduğunun altını çizdi ve basına şöyle bir açıklama yaptı: *"Fabrikayı, ucu açık bir zamana kadar bütünüyle kapatma kararı almak durumundayız"*⁷¹.

İşverenler açılış gününde yaklaşık 400 işçinin katılım gösterdiğini iddia etti. Grev gözcülerinin sayımlarına göre ise yalnızca 175 kişi idi. Thomas Kidd tekrardan işe alınmış işçilerin kabiliyetsiz olduğunu ileri sürdü. Bunlar kış bastırmadan maaş alamayacaklarının umutsuzluğuyla ve kolayca yerlerinden edileceklerinin korkusuyla yaşayanlardı. Kidd'in bu konudaki görüşü, Morgan'daki işgücünü çoğunlukla genç olarak tarif eden basın kuruluşları, grev gözcüleri ve polisler tarafından destek buldu. Gould ise bünyesinde çok az planya tezgâhı olduğunu, iş gücünü ve üretimi *"doğru adamları bulana kadar"* arttıramayacağını duyurdu⁷².

⁷¹ ODN, 3 Ağustos 1898; OE, 8 Ağustos 1898.

⁷² Açılış gününde James Gould'un oğlu iş önlüğüyle fabrikaya gidip kütükleri tezgâha sürmeye başladı ve gün boyu çalıştı. *Northwestern* bu hikâyeye biraz espri katarak haberleşti.

Sendika üyelerine göre grevi bırakıp işe dönülmesi, işçilerde zaferi ilan etmek adına gerginlik oluşturdu. Morgan ve Williamson-Libbey birkaç sendika üyesi işçinin işe geldiğini iddia etti. Radford ise bir elin parmağını geçmediğini rapor etti. Bir veya iki gün sonra Morgan tekrar durumu teyit etti. Thomas Kidd ise hiçbir sendika üyesinin işe dönmediğini, bunun yalnızca bir abartıdan ibaret olduğunu, kalifiye işçilerin ve güneyde ikamet edenlerin sendikaya sadık kaldığını söyledi⁷³.

Açılışın ilk gününe kıyasla çalışan sayısının daha fazla olduğu, 4 Ağustos 1898 Perşembe günü işverenler tarafından rapor edildi. Foster-Hafner eğer 90 işçinin yarısı işe gelirse, gelecek Pazartesi faaliyete geçmeyi düşündüklerini fakat beklenen sayının altında işçi gelirse belirsiz zamana kadar faaliyet dışı olacaklarını açıkladı. Paine, 20 işçi daha geldiğini söyledi. Williamson-Libbey ve Radford ise çok az bir işçi artışı olduğunu dile getirdi. Gould 30'un üstüne çıkmıştı bu sayı bir gün öncesiyle aynıydı ama birçok ek başvuru söz konusuydu. Bunlar söylenene göre şirketin önceki işçileri ve bazı sendika üyeleri idi. Perşembeye gelince, Morgan işçi sayısında en üst noktaya erişti. Çarşamba gününün sonunda 98 işçisi varken, Perşembe günü yaklaşık 130-150 arası işçi sayısına ulaştı. Morgan'ın grev öncesi işçi sayısının 350 olduğu dikkate alınırsa bu iyi bir gelişmeydi ve atölyeyi faaliyete geçirebilirlerdi. İşçi sayılarındaki belirsizlik ve karışıklık bir propaganda olarak atfedildi. Sendikanın taktiği dolayısıyla grevciler büyük gruplar halinde işe başvurup göstermelik olarak çalışmaya başladılar fakat asıl amaç kaç kişinin işe başladığını tespit etmektir. *Enterprise*'ın 4 Ağustos 1898 tarihli baskısına göre işe geri dönen işçi sayıları şöyleydi:

1890'ların böylesine sınıfsal fark algısına sahip olmasından dolayı gazetenin editörü, fabrika sahibinin bir işçinin el işini üstlenmesini gülünç bulmuştu ki bunun hakkında yazıp çizmeye gerek duyuldu.

⁷³ ODN, 3 ve 4 Ağustos 1898; OE, 3 ve 5 Ağustos 1898.

Tablo-2: Fabrikalarda 4 Ağustos 1898 İtibariyle İşbaşı Yapan İşçi Sayısı

İşletme Adı	İşverenlerin Verilerine Göre	Sendikanın Verilerine Göre
Radford	40	13
Paine	156	69
Morgan	100	61
Williamson-Libbey	70	27
Gould	30	5
Toplam	396	175

Perşembe günü fabrikaların çevresinde herhangi bir sorun olmadan işe başlanmıştı. Meraklı birkaç grevci önceki günden daha da azdı. Şef Weisbrod, Morgan'ın çevresindeki sokaklarda durumu yoklamak için bir gezintiye çıktı ama olağandışı bir şey vuku bulmadı. Polis ve özel güvenlik ekipleri önceki günlerdeki gibi fabrika bölgelerinde nöbet tutmaktaydılar ve iş saatinin başladığının sinyalinin veren düdükle de dağıldılar. Editör John Hicks'e göre artık her şeyin önü açıktı ve gazetesinde şöyle bir haber geçti: *“Bulutlar Yükseliyor ve Oshkosh'un Endüstriyel Mücadelesi Son Buluyor”*. Yeterli miktarda işçiyle yapılan açılış, mücadelenin bel kemiğinin kırıldığının açık bir kanıtıydı. İsyana sona erdi. Çalışmak isteyen işçiler herhangi bir müdahale olmaksızın işlerine koyuldular ve mevcut çalışanlar da geniş ölçüde azaltılmış iş miktarının üstesinden gelebildiler⁷⁴.

Sonuç

İşletmelerin 1 Ağustos 1898'deki açılışından sonra kısmî direnişler devam etse de 20 Ağustos itibariyle kentte grev tamamen son buldu. Oshkosh için grevin maliyeti iş kaybı, kentin ucuz işgücü merkezlerinden biri haline gelmesi, vasıflı işçi oranı ve nüfus artışının düşmesi yönünde oldu. Malî kayıp oldukça ağırdı ve kentteki hemen her iş yeri bundan etkilendi. Nitekim bir yangın gibi, zarar her yere sıçradı. Yangının sigortası vardı ama grev için böyle bir şey elbette söz konusu olamazdı. 14 haftalık grev süresince Oshkosh kereste sanayiinde 350.000 dolarlık bir kayıp yaşandı. Kapı ve kanat işinin çoğu diğer

⁷⁴ ODN, 3 ve 4 Ağustos 1898; OE, 3 ve 5 Ağustos 1898.

şehirlere yönlendirildi ve Eylül sonlarında dahi bunun etkileri sürmekteydi. Fabrikaların ticarî kayıplarından bankalar da olumsuz yönde etkilendi.

Çiftçiler önceki yıllara kıyasla herhangi bir yaz mevsiminde sattıklarından daha azını satabilmişlerdir. Veriler, işçilerin grev süresince 136.000 dolar civarı ücret kaybı yaşadığını ve bu miktarın en azından 50.000 kadarının normal şartlarda perakende işletmelerde harcanabileceğini göstermektedir. Buna ek olarak sendikasız işçiler de isteseler de çalışmamışlardır. Ayaklanmalar nedeniyle Oshkosh tüccarların gelmeye korktuğu bir kent olmuş ve perakendeciler için de grev büyük bir yıkım getirmiştir. Ağustos'ta grev sonlandığında, yaşam biçimlerindeki bu tedirgin edici değişikliğin kentteki hemen her iş yerini olumsuz etkilediği ve toplamda bir milyon dolar civarı kayıp yaşandığı anlaşılmıştır. Durum tamamen cesaret kırıcı olmasa da hayli nahoştur. Bazı tüccarlar, grevcilerin ağır alacaklılarıdır. Kalifiye işçilerin çoğu şehri terk etmiştir ve kalanlar, faturayı ödemek konusunda pek yetenekli değillerdir.

Grevin hükümete de bir maliyeti oldu. Ulusal muhafız giderleri devlet tarafından ödendi. Belediye başkanının özel polis ekibinin faturası 2.000 dolardı. Bunların şehirdeki ayaklanmalar sırasında verdiği kişisel yaralanmalardan ötürü düzinelerce dava açıldı. Yılsonunda bile bir uzlaşmaya varılamadı ve davalar devam etti. Sheriff Lampert'in seyahat ve konaklama bedeli 4000-5000 dolar civarındaydı. Bir vergi mükellefi olarak kırsal nüfus önem kazandı. Oshkosh grevinin Amalgamated Uluslararası Ağaç İşçileri Birliği'ne maliyeti ise 17.205 dolar 51 sent oldu.

Oshkosh işçilerinin 1898'de gerçekleştirmeye çalıştıkları bir rüyaydı. Onlar kapitalistlerin kârlarını emekçi ile paylaşmasını, devletin adalet ve eşitlik sözünü yerine getirmesini istediler. 1898'in ekonomik ve kültürel şartları, endüstri işçilerinin umduklarına ulaşmaları için uygun değildi. Bu sert gerçeklik, Oshkosh'taki grevi ve toplumun buna tepkisini daha dikkat çekici bir hikâye haline getirdi. Dönemin diğer işçi eylemleri gibi bu grev de başarısızlığa mahkûmdu. Emekçiler için sendika, bir nevi aşılma çalıllıklar arasında cılız da olsa bir ışıktı. Bir sendika üyeliği, onlara “hayır” deme özgürlüğünü verdi ve dengesiz bir yarışmada sahip oldukları tek silahı yani emeklerini durdurdular. Aralarındaki dayanışma uzun sürmedi ama en azından o kısacık yaz Oshkoshlı işçilere birlikten kuvvet doğacağını öğretti. Grevciler ve aileleri fedakâr insanlardı ve sunulan “*resmî hakikat*”e dair sağlam bir şüphecilik kazandılar.

Oshkosh grevi işçilere, alışılmamış bir yetkiyi yani özerklik ve özyönetim pratiği fırsatını sundu. Doğrusu grev, eşitlikçilik içinde bir deneme oldu. Kısa süreli de olsa patronların olmadığı, parası değil de kişisel özellikleri ağır basanların liderlik yaptığı bir ortam yarattı. Grev dayanışması işçiler arasındaki geleneksel engelleri de yıktı. Bohemyan Katolik erkekler, Prusyalı Lüteriyen kadın göstericilere destek sağladı. Kadınların mutfaktan kurtulup sokakta ve konseyde de kendilerine yer bulmaları için çaba gösterildi. İngilizce ve Almanca konuşan işçiler ortak bir hedefi paylaştılar ve birbirlerine kültürlerini de aktardılar. Nitelikli ve nitelsiz işgücü, ortak bir düşmana karşı birlikte hareket etti.

Kereste şirketlerinin liderlerinin kendi zengin erkek sınıfları dışında hiçbir topluluğa bağlılıkları yoktu. Grev, işçi sınıfının özerklik isteğini açığa çıkardı ve bu, onların gücü açısından bir tehditti. Grevi kırmak için gereken güvenlik gücüne ulaşamadılar. Bununla birlikte işverenler, yerel hükümeti ve yandaş medyayı kontrol ettiler. Aynı zamanda dışarıdan da destek almaya çabaladılar. Bunun için onların emirlerini dinleyecek dedektifler tutmaya; ulusal ve uluslararası ticaret dergileriyle röportajlar yapmaya; Chicago'daki doğrama şirketleriyle ve taşeronluk yapmayı kabul edecek firmalarla ilişkiler kurmaya mecbur kaldılar. AFL işçi birliğinin kurucusu Samuel Gompers'in, *Enterprise* gazetesinin, yerel tüccar komitesinin, din adamlarının ve güney yakadaki kadınların çabaları fabrika sahiplerinin sendikalaşmayı ve direnişi önleyen duruşu karşısında yenik düştü.

Oshkosh, 1898 yazında ciddi bir kriz yaşadı. Ancak bu krizden çıkan en dikkat çekici öykü, yerel orta sınıfın işçi sınıfını desteklemesi oldu. Tüccarlar parasal katkıda bulunurken bazı editörler yazılarıyla desteklerini gösterdi. Çiftçiler gıda yardımı yaptı. Bakkallar ve ev sahipleri borçların ödenmesini erteledi. Oshkosh orta sınıfının bu tavrı, Amerikan şehir tarihi açısından da tamamlayıcıdır. Greve karşı geliştirilen tepkinin, kasabalar ve şehirlerde farklı olabileceğini göstermiştir. Kasabalar, Yıldızlı Çağ'ın endüstriyel isteklerini şehirler gibi kolay kabul etmemiştir. Kentsel bireyciliğin toplumsal patolojisi, anonimlik ve sosyal mesafe 1898 Oshkoshında eksiktir ve komşuluk o yıllarda halen güçlüdür. Ağaç işçilerinin vergi ödemek yerine parkları temizlemesine izin verilmiştir. Kentsel çatışmalarda basın genelde sanayicinin tarafındadır ve işçi hareketlerinde Avrupalı radikallerin paranoyak korkularını ifade eder. Oysa Oshkosh'ta *Enterprise* ve *Times* gazeteleri grev hikâyesini anlatırken emekçi sınıftan yana olmuştur.

Çoğunluğu alt sınıftan yükselmiş küçük işletme sahipleri ve esnaf, Oshkosh toplumunda önemli bir unsurdu. Hem sanayicilerle hem de işçilerle doğrudan temasları vardı. Onlar norm olarak özel mülkiyeti ve serbest teşebbüsü kabul ettiler. Ancak çoğunluğu, geleneksel işletme yerine yeni endüstriyel siparişleri kabul etmekte isteksizdi. Bazıları insanî sosyal ilişkilerle kâr arasında hiçbir çatışma görmedi. Paine Kereste Şirketi, modern sanayide başarılı olmanın rekabet ve nesnelleştirilmiş insan gerektirdiğini kabul etse de 1898’de Oshkosh’ta bu anlayış henüz yaygın değildi. Endüstriyel kapitalizmle sağlanan ekonomik ve sosyal dönüşüm, XIX. yüzyıl sonlarında nispeten yeni idi ve henüz kurumsallaşmamıştı. Ancak yine de eski Amerika’yı karakterize eden geleneksel değerlerin kabul veya reddini talep etmekteydi. Oshkosh’ta ise cumhuriyetçiliğin eski ideolojisi ve Hristiyan eşitlikçiliği sayısız birey ve topluluğu bir arada tuttu. Grev, farklı bir hayatın olabileceğini onlara hatırlattı. Onlar, nostaljik bir özlemle geçmişteki altın çağı şimdi’den ayırabildiler. Grev sayesinde kentte işçi sınıfına karşı mesafe ve düşmanlık son buldu. Ancak aynı zamanda orta sınıfta anti-sanayici duygular da gelişti.

Bir grev, bir toplum hakkında çok şey ortaya çıkarır ve sömürünün görünmeyen yaralarıyla aniden yüzleşmeyi de sağlar. Normalde, tüketen sınıflar kirli ve tehlikeli işlerin varlığına dair kördür. Ama Oshkosh’taki kriz boyunca, Thomas Kidd halkın gözünün açıldığını gördü. Basını da kullanarak grevciler için maddî destek topladı. Toplumun orta kademelerindeki tüccar, din adamı ve sanatkârlarla emekçiler arasındaki uçurum aşıldı.

Oshkosh işçi sınıfının devrimci olmayan istekleri, XIX. yüzyıl Amerikan işçi hareketleriyle örtüşmektedir. O dönemin eylemlerinde hiçbir devrimci ideoloji egemen olmamıştır. Sendikaların amacı işçiler için daha iyi bir maaştır. Kapitalizmi devirmek veya üretim ve dağıtım araçlarının kontrolünü değiştirmek gibi bir amaçları yoktur. Pragmatik bir duruş sergileyen sendika, ülkenin büyümesinin işçilere bağlı olduğu inancıyla “*fırsat ve özgürlük*” temalı Amerikan rüyasının ürünüdür. İşçilerin ve liderlerinin durumlarının değişmemesi, Amerikan rüyasının bir efsane olduğunun kanıtıdır. İşçiler, eğitim sayesinde çocuklarının statü olarak yükseleceğini ümit etmeye devam etmişlerdir. Ekonomik büyümeyle birlikte ulusal refahın artacağı fikri ve vatanseverlik toplumun her kesimine işlenmiştir.

Kaynakça

1. Gazeteler

Chicago Record; *Dayton Daily News*; *Oshkosh Daily Northwestern* (Kısaltma: ODN); *Oshkosh Enterprise* (Kısaltma: OE); *Oshkosh Sunday Times*; *Oshkosh Weekly Northwestern* (Kısaltma: OWN); *Times*; *Weekly Times*.

2. Diğer Yayınlar

Alexander, Sally, “Labouring Women: A Reply to Eric Hobsbawm”, *History Workshop* 8, (Autumn 1979), s. 174-182.

Baxandall, Lee, “Fur, Logs, and Human Lives: The Great Oshkosh Woodworker Strike of 1898,” *Green Mountain Quarterly*, no. 3, Oshkosh 1976, s. 1-111.

Bunn, John V., *Bunn’s Oshkosh Directory 1898-1899*, (Mart 1898), Oshkosh.

Crane, Virginia Glenn, *The Oshkosh Woodworkers’ Strike of 1898: A Wisconsin Community in Crisis*, Madison 1998.

_____, “The Very Pictures of Anarchy: Women in the Oshkosh Woodworkers’ Strike of 1898”, *Clarence Darrow Digital Collection*, s. 1-16.

Değerli, Ayşe, “Oshkosh Kentinin Kuruluşu ve Gelişimi (1853-1900)”, *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, X/1, (Kış 2015), s. 273-296.

Deibler, Frederick Shipp, *The Amalgamated Wood Workers’ International Union of America: A Historical Study of Trade Unionism in its Relation to the Development of an Industry*, Madison 1912.

Foner, Philip, *Women and the American Labor Movement: From the First Trade Unions to the Present*, New York 1982.

Hannon, Michael, “Oshkosh Woodworkers’ Strike (1898)”, *University of Minnesota Law Library Digital Collection*, (Nisan 2010), s. 1-23.

Hobsbawm, Eric, “Man and Woman in Socialist Iconography,” *History Workshop* 8, (1978), s. 121-138.

Lerner, Gerda, “Rethinking the Paradigm”, *Why History Matters: Life and Thought*, New York 1997, s. 146-184.

May, Martha, “The Historical Problem of the Family Wage”, *Feminist Studies*, S. 8 (Yaz 1982), s. 399-424.

Ayşe Değerli

Moloney, Deirdre, “Thomas I. Kidd and the Oshkosh Strike, 1898” (Yayımlanmamış Rapor, Wisconsin Üniversitesi Kütüphanesi, kayıt no: Labor History 902), Madison 1988.

Prominent Actors Kataloğu, Oakland Halk Kütüphanesi Tarih Koleksiyonu, no. 6.

St. Peter’s Catholic Church Death Index (May 1882-February 1925), Archives, Office of the Green Bay Archdiocese, Green Bay.

U.S. Census, 1880/ABD 1880 Nüfus Sayımı Kayıtları.

Winnebago County Naturalization Papers, 22 October 1884 (no.7910).

Wisconsin Census, 1895/1895 Wisconsin Nüfus Sayımı Kayıtları.